

Strasbourg 13.6.2023
COM(2023) 316 final

2023/0179 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON SUOSITUS

yhteisötalouden toimintaedellytysten kehittämisestä

{SWD(2023) 208 final}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari toimii suunnannäyttäjänä kohti **vahvaa sosiaalista Eurooppaa**, joka on **oikeudenmukainen** ja **osallistava** ja **jossa jokaisella on mahdollisuus menestyä**. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa esitettyjen erityisten toimien toteuttaminen vaatii EU:n toimielinten, kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan yhteistyötä.

EU haluaa vastata ilmastonmuutokseen, digitalisaatioon, kasvavaan eriarvoisuuteen ja väestörakenteen muutokseen liittyviin haasteisiin kehittämällä urauurtavia toimintalinjoja, joiden tavoitteena on toteuttaa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan¹ pohjautuva **oikeudenmukainen, kestävä ja osallistava siirtymä**. Covid-19-pandemian ja Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan **kauaskantoisten seurausten** vuoksi on entistä tärkeämpää, että tämä siirtymä toteutetaan ripeästi.

Lähes 13,6 miljoonaa EU:n kansalaista työllistävät **yhteisötalouden toimijat**² ovat tämän siirtymän eturintamassa. Ne ovat osoittaneet pystyvänsä luomaan **selviytymiskykyisiä ja osallistavia yhteisöjä ja liiketoimintamalleja** sekä edistämään **demokraattista osallistumista** ja **kaikkien hyväksi toimivaa taloutta**. Yhteisötalouden osuus bruttokansantuotteesta on merkittävä niissä maissa, joissa on kehittyneimmät yhteisötalouden rakenteet³.

Yhteisötalous on yläkäsite, joka kattaa monenlaisia yksityisiä toimijoita, jotka asettavat voiton tavoittelun sijaan etusijalle ihmisten hyvinvoinnin, sosiaaliset kysymykset ja ympäristön kestävyys. Vaikka yhteisötalouden määritelmän laajuus ja sen toimintaperiaatteiden kuvaamisessa käytetyt termit voivat vaihdella maasta toiseen, tyypillisesti sen katsotaan käsittävän **osuuskunnat, keskinäiset yhtiöt, yhdistykset** (myös hyväntekeväisyysjärjestöt), **säätiöt** ja **yhteiskunnalliset yritykset**. Kaikki nämä yhteisöt asettavat ihmisten ja maapallon hyvinvoinnin etusijalle. Niitä yhdistävät myös muut keskeiset periaatteet. Ne esimerkiksi sijoittavat voitot uudelleen toimintoihin, jotka palvelevat yhteistä etua tai yhteiskuntaa. Niillä on myös demokraattinen ja/tai osallistava hallinto.

Ehdotus neuvoston suositukseksi yhteisötalouden toimintaedellytysten kehittämisestä ilmoitettiin **yhteisötalouden toimintasuunnitelmassa**⁴ vuonna 2021. Toimintasuunnitelmassa komissio ehdotti erityisiä vaiheittaisia toimia, jotka olisi toteutettava vuoteen 2030 mennessä. Toimien tavoitteena on vauhdittaa sosiaalista innovointia, edistää yhteisötaloutta ja sen liiketoiminta- ja organisaatiomalleja sekä lisätä sen muutosvoimaa talouden ja yhteiskunnan vahvistamiseksi. Toimien painopisteenä on yhteisötalouden kasvun mahdollistaminen **luomalla suotuisat olosuhteet, helpottamalla yritysten perustamista ja laajentamista ja lisäämällä tietoa** sen mahdollisuuksista.

¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, COM(2019) 640 final).

² Luku kattaa EU:n 28 jäsenvaltiota. Ks. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea, Monzon, J. L., Chaves, R., 2017, *Recent developments of the Social Economy in the European Union*, s. 66.

³ Esimerkiksi Ranskassa osuus on 10 prosenttia BKT:stä, <https://www.economie.gouv.fr/leconomie-sociale-et-solidaire>

⁴ Komission tiedonanto – Ihmisten hyväksi toimivan talouden rakentaminen: yhteisötalouden toimintasuunnitelma, COM(2021) 778 final.

Euroopan parlamentti antoi toimintasuunnitelmalle tukensa päätöslauselmassaan⁵. Se on yhdenmukainen yhteisötalouden edistämisestä Euroopan taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen veturina koskevien vuonna 2015 annettujen neuvoston päätelmien⁶ kanssa, joissa vahvistettiin yhteisötalouden edistämisen tärkeys ja kehoitettiin Euroopan komissiota ryhtymään toimiin alan kehityksen vauhdittamiseksi.

Yhteisötalouden lisäarvo

Yhteisötalous voi olla merkittävässä asemassa, kun yhteiskunnallisiin haasteisiin haetaan ratkaisuja. Yhteisötalous **edistää laadukkaiden työpaikkojen luomista, sosiaalista osallisuutta, pääsyä työmarkkinoille ja kestäväää kehitystä**. Näiden myönteisten vaikutusten tehostaminen voi auttaa toteuttamaan [Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin](#) ja siihen kuuluvat keskeiset periaatteet, joita ovat **yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsy työmarkkinoille, oikeudenmukaiset työolot sekä sosiaalinen suojelu ja osallisuus**. Yhteisötaloudella voi olla merkittävä asema Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa esitettyjen kunnianhimoisten **EU:n yleistavoitteiden saavuttamisessa vuoteen 2030 mennessä**. Yleistavoitteina on, että vähintään 78 prosentilla 20–64-vuotiaista on työpaikka, vähintään 60 prosenttia aikuisista osallistuu koulutukseen vuosittain ja köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten määrää pienenee vähintään 15 miljoonalla. Yhteisötaloudella voidaan tukea jäsenvaltioiden tekemiä kansallisia sitoumuksia näiden yleistavoitteiden saavuttamiseksi⁷.

Yhteisötalous tukee tavoitteiden saavuttamista luomalla työpaikkoja ja taloudellisia mahdollisuuksia, jotka auttavat **nuoria ja ikääntyneitä sekä heikommassa asemassa olevien ryhmiä** (kuten pitkäaikaistyöttömiä, kuntoutujia, työvoimaan kuulumattomia, matalan osaamistason työntekijöitä, vammaisia henkilöitä ja maahanmuuttajataustaisia tai rodullisilta tai etnisiltä taustoiltaan erilaisiin vähemmistöihin, kuten romaneihin, kuuluvia ihmisiä) **integroitumaan työmarkkinoille** ja yhteiskuntaan. Samalla se edistää **oikeudenmukaisia työoloja** antamalla työntekijöille mahdollisuuden osallistua hallintoon ja päätöksentekoon. Tämä on erityisen tärkeää, koska näissä ryhmissä köyhtymisen tai sosiaalisen syrjäytymisen riski on usein erityisen suuri. Yhteisötalouden tarjoamat mahdollisuudet voivat olla myös **ponnahduslauta muille työmarkkinoiden aloille** erityisesti silloin, kun toimitaan yhteistyössä tavanomaisten yritysten kanssa. On myös huomattava, että suuri osa yhteisötalouden työntekijöistä on naisia⁸, ja lisäksi sen tarjoamat palvelut, etenkin lastenhoitopalvelut, auttavat naisia pääsemään työmarkkinoille. Ehdotuksella edistetäänkin

⁵ Euroopan parlamentin päätöslauselma, annettu 6 päivänä heinäkuuta 2022, EU:n yhteisötalouden toimintasuunnitelmasta (2021/2179(INI)).

⁶ Neuvoston päätelmät yhteisötalouden edistämisestä taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen veturina (15071/15).

⁷ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma, COM(2021) 102 final.

⁸ Joissakin maissa prosenttiosuus on huomattavasti suurempi kuin yksityisellä sektorilla ja jopa julkisella sektorilla. Esimerkiksi Ranskassa naisten osuus yksityisellä sektorilla (yhteisötalous pois lukien) työskentelevistä on 40 prosenttia ja julkisella sektorilla työskentelevistä 63 prosenttia, kun taas yhteisötaloudessa naisten osuus on 68 prosenttia. CNCRESS, 2019, *État des lieux de l'égalité femmes-hommes dans l'Économie Sociale et Solidaire* (Naisten ja miesten tasa-arvo yhteisö- ja yhteisvastuutaloudessa), s. 6.

myös **sukupuolten tasa-arvostrategiaa 2020–2025⁹**, jolla pyritään kaventamaan sukupuolten välisiä eroja työmarkkinoilla ja saavuttamaan tasa-arvo talouden eri aloilla.

Yhteisötalouden toimijoiden tarjoamat yksilöllisiin tarpeisiin ja paikalliseen talouteen mukautetut työmahdollisuudet sekä koulutus- ja täydennyskoulutusmahdollisuudet voivat auttaa työntekijöitä **kehittämään osaamistaan ja hankkimaan tietoja, joita tarvitaan muuttuvilla työmarkkinoilla**. Tämä on erityisen tärkeää vihreän ja digitaalisen siirtymän toteutumiseksi. Osaamistasoa kehittämällä voidaan lievittää työvoimapulaa ja edistää yleistä talouskasvua. Yhteisötalouden toimijat tarjoavat usein esimerkiksi henkilöstökoulutusta ja työssäoppimishajelmia, jotka perustuvat alalla vallitsevaan yhteisöllisyyden ja yhteistyön eetokseen pohjautuvaan tiedonjakamisen kulttuuriin. Jotkin yhteisötalouden toimijat järjestävät digitaalisia ja vihreitä taitoja käsitteleviä kursseja, jotka on kohdennettu myös heikommassa asemassa oleville ryhmille, ja siten edistävät oikeudenmukaisempaa siirtymää.

Koska yhteisötalouden toiminta suuntautuu usein alhaalta ylöspäin ja toimijat ovat lähellä yhteisöjä, kansalaisia ja niiden kohtaamia ongelmia, niillä on runsaasti potentiaalia toimia **yhteiskunnallisina innovoijina** ja löytää ratkaisuja, joita voidaan laajentaa ja/tai toisintaa ja jotka edistävät järjestelmätason sosiaalista muutosta. Yhteisötaloudessa voidaan kehittää **yhtenäisellä ja kustannustehokkaalla tavalla toteutettavia innovatiivisia, laadukkaita ja ihmislähtöisiä sosiaalipalveluja**, jotka täydentävät kansallisella tasolla tarjottavia julkisia palveluja. Yhteisötalouden toimijat voivat esimerkiksi toimia viranomaisten tärkeinä kumppaneina laadukkaiden hoitopalvelujen tarjoamisessa, kuten eurooppalaisessa hoito- ja hoivastrategiassa¹⁰ todetaan.

Yhteisötalous voi myös edistää EU:n teollisuusstrategian¹¹ toteuttamista. Strategiassa esitetään haasteet, jotka 14 teollisen ekosysteemin on ratkaistava vihreän ja digitaalisen rinnakkaissiirtymän toteuttamiseksi ja niiden häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Yksi teollisista ekosysteemeistä on lähi- ja yhteisötalous. Yhteisötalouden toimijoilla on hyvät mahdollisuudet **kehittää kestäviä tuotteita ja palveluja ja toteuttaa osallistavia liiketoimintamalleja**. Esimerkkejä urauurtavista ratkaisuista ovat energiayhteisöt ja -osuuskunnat, luonnonmukainen maatalous, kestävä matkailu sekä kiertotalouden tuotteet ja palvelut. Yhteisötalouden toimijat ja innovoijat nähdään usein vihreän siirtymän edelläkävijöinä, sillä ne pyrkivät toteuttamaan siirtymää solidaarisuusarvojen mukaisesti ja tekemään siitä oikeudenmukaisemman ja osallistavamman.

Yhteisötalouden liiketoimintamallit tuovat **lisäarvoa paikallisille talouksille ja yhteiskunnille** edistämällä osallisuutta, selviytymiskykyä ja kestävyyttä. Niiden tarkoituksena on palvella sijoittautumispaikkansa yhteisöjä, ja ne ovat vahvasti juurtuneet paikalliseen talouteen soveltaessaan paikkakohtaista innovointia, jossa sekä hyödynnetään paikallisia resursseja ja voimavaroja parhaalla mahdollisella tavalla että ohjataan taloudelliset voitot ja tulot takaisin paikalliseen talouteen. Tämä vahvistaa paikallista taloutta ja elvytystä edistämällä uusien yritysten ja työpaikkojen luomista aloilla, joilla on erityistä merkitystä kyseisillä alueilla. Esimerkiksi maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla, EU:n äärimmäisillä

⁹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: Sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025, COM(2020) 152 final.

¹⁰ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle eurooppalaisesta hoito- ja hoivastrategiasta, COM(2022) 440 final.

¹¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Vuoden 2020 uuden teollisuusstrategian päivittäminen: vahvemmat sisämarkkinat Euroopan elpymistä varten, COM(2021) 350 final.

reuna-alueilla¹², talouden elvyttämistä tarvitsevilla alueilla ja sinisessä taloudessa merkityksellisiin aloihin kuuluvat muun muassa maatalous ja luonnonmukainen elintarviketuotanto. Yhteisötalouden toimijat voivat myös hyödyttää kiertotaloutta tukemalla kestävää tuotesuunnittelua edistäviä toimia, lisäämällä korjaamis- ja uudelleenkäyttömahdollisuuksia sekä tukemalla jätteen keräystä ja kierrätystä. Näillä toimilla ne edistävät uusioraaka-aineiden toimivia markkinoita. Lisäksi yhteisötalouden toimijat auttavat elvyttämään maaseutualueita ja syrjäisiä alueita ja voivat näin hidastaa näiden alueiden negatiivista väestökehitystä.

Haasteet

Yhteisötalouden näkyvyys ja tunnustaminen kansallisella ja alueellisella tasolla on parantunut viime vuosina¹³. Yli puolet jäsenvaltioista on laatinut yhteiskunnallisia yrityksiä ja/tai yhteisötaloutta koskevia kohdennettuja oikeudellisia kehyksiä ja poliittisia toimintalinjoja. On kuitenkin näyttöä siitä, että jäsenvaltioiden toteuttamat **toimenpiteet eivät aina ole johtaneet vaikuttaviin tuloksiin**. Heikkojen tulosten taustalla voi olla seuraavia syitä:

- yhteisötalouden **periaatteisiin ja soveltamisalaan** liittyy **epäselvyyksiä ja väärinymmärryksiä**
- **yhteisötalouden** yhteiskunnalle ja taloudelle tuomaa **lisäarvoa ei tunnusteta** riittävällä tavalla, erityisesti kun on kyse uusien suuntausten luomien tarpeisiin vastaamisesta
- kaikki tukitoimenpiteet eivät ole pitkällä aikavälillä johdonmukaisia ja/tai ne rajoittavat tarpeettomasti yhteisötalouden toimijoiden toimintamahdollisuuksia tai liiketoimintamalleja¹⁴;
- oikeudellisten kehysten hajanaisuus
- jäsenvaltioiden rajalliset hallinnolliset ja poliittiset valmiudet
- alaa koskevat **tarkat tiedot ja tilastot puuttuvat**, minkä vuoksi alan koosta ja vaikutuksista on vaikea saada kokonaiskuvaa ja
- yhteisötalouden toimijoiden elinkaaren eri vaiheisiin **räätälöityä rahoitusta ei ole**¹⁵.

Nämä puutteet ovat johtaneet siihen, että alan **koko potentiaali jää hyödyntämättä** monissa EU:n jäsenvaltioissa. Esimerkiksi vuonna 2017 palkattujen työntekijöiden osuus alalla

¹² EU:lla on yhdeksän äärimmäistä reuna-alueita: Ranskan Guayana, Guadeloupe, Martinique, Mayotte, Réunion ja Saint-Martin (Ranska), Azorit ja Madeira (Portugali) sekä Kanariansaaret (Espanja), jotka sijaitsevat Länsi-Atlantilla, Karibian alueella, Amazonin metsässä ja Intian valtamerellä. Näillä alueilla asuu yhteensä 4,8 miljoonaa ihmistä.

¹³ Euroopan komissio, työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosasto, Carini, C., Borzaga, C., Chiomento, S., et al., *Social enterprises and their ecosystems in Europe – Comparative summary report*, Julkaisutoimisto, 2019.

¹⁴ Esimerkiksi joissakin maissa oikeudellinen asema, jota sovelletaan tiettyihin yhteiskunnallisiin yrityksiin, esimerkiksi työelämään integroitumista edistäviin yhteiskunnallisiin yrityksiin, saattaa olla liian rajoittava niiden sosiaalisten tarpeiden osalta, joihin näiden organisaatioiden toiminnalla olisi vastattava. Lisäksi se, että EU:n sääntöjä, kuten julkisia hankintoja koskevia sääntöjä, saatetaan liian rajoittavalla tavalla osaksi kansallista lainsäädäntöä, saattaa johtaa yhteisötalouden toimijoiden kannalta negatiivisiin seurauksiin.

¹⁵ Sosiaalisten yritysten rahoitusvajeen on arvioitu olevan Euroopassa lähes miljardi euroa vuodessa, kun taas mikrorahoituksen osalta rahoitusvajeen on arvioitu olevan 12,9 miljardia euroa vuodessa koko EU:ssa. On arvioitu, että EU:n talousarviosta otettiin ohjelmakaudella 2014–2020 käyttöön vähintään 2,5 miljardia euroa yhteisötalouden tukemiseksi, ja komission tavoitteena on lisätä tukea kaudella 2021–2027.

vaihteli 0,6 prosentista 9,9 prosenttiin eri jäsenvaltioissa, ja keskiarvo koko EU:n alueella oli 6,3 prosenttia¹⁶. Tämä osoittaa, että ala on kehittynyt eri tavoin eri puolilla EU:ta.

Politiikan ja lainsäädännön mukauttaminen yhteisötalouden tarpeisiin on haastava tehtävä, sillä yhteisötalous rakentuu hyvin monenlaisista toimijoista, jotka käyttävät erilaisia liiketoimintamalleja ja toimivat monilla eri talouden aloilla. Ne toimivat esimerkiksi maataloudessa, rakentamisessa, uudelleenkäytössä ja korjaamisessa, jätehuollossa, energia- ja ilmastoalalla, rahoitus- ja vakuutustoiminnassa, kiinteistöalalla, koulutuksessa, hoitoalalla ja taidealalla – ja näiden lisäksi useilla muilla aloilla.

Yhteisötalouteen vaikuttavat näin ollen useat **laaja-alaiset ja alakohtaiset politiikat ja säännökset**, joilla säännellään esimerkiksi työmarkkinapolitiikkaa, terveydenhuolto- ja hoitopalveluja, koulutusta, osaamista ja osaamisen kehittämistä, verotusta, julkisia hankintoja, kilpailua, teollisuutta, paikallista ja alueellista kehitystä sekä alueellista yhteistyötä. Jotta yhteisötaloutta voidaan tukea tehokkaalla tavalla, tarvitaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon kaikki toisiinsa liittyvät näkökohdat, jotka vaikuttavat alaan.

Ehdotuksen tavoite

Yhteisötalouden tarjoamien mahdollisuuksien tehokas hyödyntäminen edellyttää sekä **oikeudellisten kehysten** että viranomaisten laatimien **kohdennettujen politiikkojen** mukauttamista¹⁷. Lisäksi on olennaisen tärkeää, että alalla on selkeät **hallinnolliset ja institutionaaliset rakenteet**, jotta voidaan tuoda esiin alan erityistarpeet ja varmistaa tehokas viestintä alan sidosryhmien välillä.

Tukeakseen viranomaisia tässä haastavassa tehtävässä komissio on vuosien mittaan laatinut viranomaisia varten eri aihepiireihin liittyvää opastusta sekä luonut resursseja. Näihin kuuluvat muun muassa seuraavat: [Sosiaalisen ostamisen opas](#), [Making socially responsible public procurement work](#) -raportti, [Designing Legal Frameworks for Social Enterprises](#) -käsikirja, [Social impact measurement for social enterprises](#) -selvitys ja [Making the most of the social economy's contribution to the circular economy](#) -selvitys, [New technologies and digitisation](#) -tutkimus ja [Cooperation between social economy enterprises and traditional enterprises](#) -tutkimus sekä [Clusters of social and ecological innovation](#) -raportti.

Näiden resurssien ja välineiden sekä jäsenvaltioiden ja EU:n ulkopuolisten kumppanimaiden laaja-alaisen kokemuksen pohjalta voidaan laatia **kattavia, johdonmukaisia ja ajantasaisia suosituksia** siitä, miten yhteisötaloutta voidaan edistää kaikilla politiikan aloilla ja erilaisissa oikeudellisissa kehyksissä.

Ehdotetun aloitteen tavoitteena on parantaa **työmarkkinoille pääsyä** ja **sosiaalista osallisuutta** tukemalla jäsenvaltioita, jotta ne voivat **sisällyttää yhteisötalouden sosiaali- ja talouspolitiikkaansa** sekä **luoda tukitoimenpiteitä ja suotuisan toimintaympäristön alalle**. Yhteisötalouden tukemisen kautta ehdotuksella pyritään myös vauhdittamaan kestäväää taloudellista ja teollista kehitystä, edistämään jäsenvaltioiden alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan sosiaalista innovointia. Nämä tavoitteet voidaan saavuttaa laatimalla tutkimustietojen, kokemusten ja sidosryhmien palautteen pohjalta suosituksia siitä, **miten julkisia politiikkoja ja oikeudellisia kehyksiä voidaan mukauttaa** yhteisötalouden

¹⁶ Luku kattaa EU:n 28 jäsenvaltiota. Ks. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea, 2017, Monzon, J. L., Chaves, R., *Recent developments of the Social Economy in the European Union*, s. 69.

¹⁷ Esimerkiksi [raportissa](#) ”Buying for social impact project” todetaan, että sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja on helpompi toteuttaa maissa, joissa on otettu käyttöön oikeudellisia kehyksiä tai muotoja yhteisötalouden yrityksiä varten.

tukemiseksi ja erityisesti niillä aloilla, joilla yhteisötalouden toiminta on vasta kehittymässä. Lisäksi siinä esitetään suosituksia siitä, **miten hallinnollisia ja institutionaalisia rakenteita voidaan mukauttaa** siten, että ne tukevat yhteisötalouden toimijoita ja alan sidosryhmien välistä yhteistyötä.

Ehdotetulla aloitteella on yhteisvaikutuksia muiden yhteisötaloutta koskevassa toimintasuunnitelmassa esiteltyjen toimien kanssa. Se liittyy läheisesti etenkin **yhteisötalouden yhteiseen yhdyskäytävään**, joka käynnistetään samanaikaisesti tämän ehdotuksen kanssa ja jonka tavoitteena on lisätä tietoutta yhteisötaloudesta ja helpottaa yhteisötaloutta tukevien tietojen ja resurssien saatavuutta. Yhdyskäytävän avulla tarjotaan tietoa EU:n politiikka- ja rahoitusohjelmista, ohjeita, faktoja ja lukuja sekä esimerkkejä parhaista käytännöistä.

Tämän suosituksen liitteenä olevissa kahdessa komission yksiköiden verotusta käsittelevässä valmisteluasiakirjassa annetaan tietoa verotusta koskevien oikeudellisten kehysten tilanteesta jäsenvaltioissa sekä verotusasioita koskevasta oikeuskäytännöstä. Komission yksiköiden valmisteluasiakirjat ovat

- **”Relevant taxation frameworks for social economy entities”** [SWD(2023) xyzx], joka perustuu jäsenvaltioiden viranomaisten ja yhteisötalouden sidosryhmien toimittamiin analyysihin ja kannanottoihin yhteisötalouden toimijoihin sovellettavista verotuskehyksistä, ja
- **”Non-discriminatory taxation of charitable organisations and their donors: principles drawn from EU case-law”** [SWD(2023) xyzx], jossa kuvataan Euroopan unionin tuomioistuimen tulkintoja syrjimättömyysperiaatteen soveltamisesta hyväntekeväisyysorganisaatioiden ja -lahjoitusten verotuksessa.

Kuten **komission vuoden 2023 työohjelmassa**¹⁸ ilmoitettiin, komissio aikoo myös laatia sisämarkkinoilla toimivien järjestöjen rajatylittävää toimintaa koskevan aloitteen, jolla pyritään poistamaan useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa toimivien yhdistysten sääntelyyn ja hallintoon liittyviä esteitä sisämarkkinoilla. Aloite auttaa vahvistamaan yhdistysten taloudellista ja yhteiskunnallista vaikutusta EU:ssa. Lainsäädäntöaloitteen tavoite liittyy neuvoston suositukseen, jonka tavoitteena on lisätä sosiaalista osallisuutta ja työmarkkinoille pääsyä luomalla yhteisötaloudelle suotuisan toimintaympäristön ja parantamalla yhteisötalouden toimijoiden sääntelyyn ja hallintoon liittyviä edellytyksiä.

• **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Yhteisötalouden toimintasuunnitelma on jatkoa **sosiaalisen yrittäjyyden aloitteelle**¹⁹ (2011). Aloite on lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma, jolla pyritään tukemaan yhteiskunnallisten yritysten kasvua ja vauhdittamaan keskustelua alan keskipitkän tai pitkän aikavälin strategioista. Se perustuu **startup- ja scaleup-yrityksiä koskevaan aloitteeseen**²⁰ (2016), jonka laajempänä tarkoituksena oli tarjota innovatiivisille startup-yrityksille mahdollisuuksia kehittyä maailman johtaviksi yrityksiksi. Aloitteella haluttiin tehostaa kumppanuuksia,

¹⁸ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Komission työohjelma 2023: Luja ja yhtenäinen unioni, COM(2022) 548 final.

¹⁹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Sosiaalisen yrittäjyyden aloite: Suotuisan toimintaympäristön luominen sosiaalisen talouden ja innovoinnin keskiöön kuuluville sosiaalisille yrityksille, KOM(2011) 0682 lopullinen.

²⁰ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan seuraavat kärkiyritykset: start-up- ja scale-up-yrityksiä koskeva aloite, COM(2016) 0733 final.

kehittää taitoja, parantaa rahoituksen saantia ja poistaa esteitä, jotta startup-yritykset (yhteisötalouden toimijat mukaan lukien) pääsevät helpommin laajentamaan toimintaansa sisämarkkinoilla.

Tämä ehdotus yhdessä yhteisötalouden toimintasuunnitelman kanssa tukevat vuonna 2015 annetuissa neuvoston päätelmissä ”Yhteisötalouden edistämisestä Euroopan taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen veturina” esitettyjen suositusten täytäntöönpanoa.

Sen lisäksi, että tämä ehdotus edistää **Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa** ja sen toimintasuunnitelmassa asetettuja tavoitteita, jotka on mainittu edellä, se liittyy myös muihin **työllisyyden** ja **sosiaalisen osallisuuden** aloilla annettuihin poliittisiin aloitteisiin.

Jotta **EU:n hoito- ja hoivastrategia** voidaan panna onnistuneesti täytäntöön siten, että sekä hoidettavien että hoitajien tilanne paranee kaikkialla EU:ssa, on olennaisen tärkeää varmistaa, että kaikki sidosryhmät ovat sitoutuneet strategiaan. Yhteisötalouden yhteisöt tuovat laadukkaiden hoitopalvelujen tarjoamiseen lisäarvoa, joka syntyy ihmiskeskeisestä lähestymistavasta ja voittojen sijoittamisesta takaisin omaan toimintaan ja paikallisyhteisöihin. Luomalla yhteisötalouden toimintaa tukevan toimintaympäristön muun muassa parantamalla rahoituksen saatavuutta tavoitteena olevat laadukkaat, kohtuuhintaiset ja helposti saatavilla olevat hoitopalvelut on mahdollista saavuttaa kaikkialla EU:ssa. Nämä toimet voivat myös johtaa oikeudenmukaisempiin työoloihin hoitotyöntekijöille, etenkin koska ne edistävät työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua **työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamisesta Euroopan unionissa annetun neuvoston suositusehdotuksen**²¹ mukaisesti. Tämä koskee myös **eurooppalaisen lapsitakuun**²² tavoitteita, sillä yhteisötalouden toimijat voivat myös osallistua laadukkaiden palvelujen suunnitteluun ja tarjoamiseen lapsille, ja erityisesti heikommassa asemassa oleville lapsille. Näihin palveluihin kuuluvat esimerkiksi osallistavat oppimismahdollisuudet, iltapäivähoito, vapaa-aika ja kulttuuritoiminta. **Lasten oikeuksia koskevalla EU:n strategialla**²³ vahvistetaan etenkin EU:n sitoumusta torjua lapsiköyhyyttä ja suojella lapsia ja nuoria väkivallalta. Erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin kohdistuvan väkivallan ja syrjinnän torjumista edistävissä toimissa tarvitaan tukea kaikilta yhteiskunnallisilta toimijoilta, myös yhteisötalouden toimijoilta.

Ehdotus liittyy myös **tasa-arvon unioniin** ja siihen liittyviin strategioihin, **kutensukupuolet tasa-arvostrategiaan 2020–2025, vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan strategiaan 2021–2030**²⁴, **hlbtqi-henkilöiden tasa-arvoa koskevaan strategiaan**²⁵, **EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelmaan**²⁶ ja **romaneja koskevaan EU:n**

²¹ Ehdotus neuvoston suositukseksi työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamisesta Euroopan unionissa, COM(2023) 38 final.

²² Neuvoston suositus (EU) 2021/1004, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2021, eurooppalaisen lapsitakuun perustamisesta.

²³ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia, COM(2021) 142 final.

²⁴ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle –Tasa-arvon unioni: Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030, COM(2021) 101 final.

²⁵ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle –Tasa-arvon unioni: Hlbtqi-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025, COM(2020) 698 final.

²⁶ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelma 2020–2025, COM(2020) 565 final.

strategiakehykseen 2020–2030²⁷. Tukiessaan heikommassa asemassa olevia ja aliedustettuja ryhmiä niiden kohtaamissa haasteissa yhteisötalous voi auttaa ihmisiä integroitumaan työmarkkinoille ja torjua sosiaalista syrjäytymistä.

Ehdotuksella edistetään myös **kotouttamista ja osallisuutta koskevaa toimintasuunnitelmaa vuosiksi 2021–2027²⁸**, jolla pyritään tukemaan maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisten EU:n kansalaisten onnistunutta kotouttamista ja osallistamista eurooppalaisiin yhteiskuntiin. Yhteisötalous tukee maahanmuuttajien kotouttamista esimerkiksi tarjoamalla maahanmuuttajien tarpeisiin mukautettuja työllistymismahdollisuuksia yhteiskunnallisissa yrityksissä.

Yhteisötalous auttaa nuoria integroitumaan työmarkkinoille koulutuksen, oppisopimuskoulutuksen ja työpaikkojen avulla (myös edistämällä sosiaalista yrittäjyyttä). Tukemalla yhteisötalouden toimijoita tässä tehtävässä jäsenvaltiot voivat lisätä nuorille tarkoitettujen laadukkaiden koulutus- ja työmahdollisuuksien määrää ja luoda näin paremmat edellytykset **vahvistetun nuorisotakuun²⁹** täytäntöönpanolle.

Yhteisötalous voi myös osaltaan kaventaa osaamisvajetta tarjoamalla uudelleen- ja täydennyskoulutusta henkilöstökoulutuksena ja muiden koulutusmuotojen avulla. Näin ollen ehdotuksella on yhteys myös **Euroopan osaamisohjelmaan³⁰** ja sen tavoitteisiin, jotka koskevat kestävän kilpailukyvyn vahvistamista, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden varmistamista ja selviytymiskyvyn kehittämistä. Komissio käynnisti toukokuussa 2022 osaamissopimuskumppanuuden, jonka tavoitteena on vahvistaa lähi- ja yhteisötaloudessa työskentelevien osaamista. Kumppanuudella toteutetaan alakohtaista osaamisyhteistyötä koskevaa suunnitelmaa, ja se keskittyy työmarkkinoiden yhdentymisessä toimiviin yhteiskunnallisiin yrityksiin³¹.

• **Yhdenmukaisuus EU:n muiden politiikkojen kanssa**

Ehdotus täydentää useita muita EU:n aloitteita ja on niiden kanssa yhdenmukainen.

Näihin kuuluvat esimerkiksi Euroopan komission **Euroopan vihreän kehityksen ohjelma**, jonka tavoitteena on tehdä EU:sta ilmastoneutraali ja resurssitehokas vuoteen 2050 mennessä, sekä **digitaalinen vuosikymmen -ohjelma³²**, joka on selkeiden tavoitteiden ja periaatteiden pohjalta luotu visio Euroopan digitaalisesta suvereniteetista. Yhteisötalous voi erityisesti

²⁷ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: Romanian tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskeva EU:n strategiakehys, COM(2020) 620 final.

²⁸ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kotouttamista ja osallisuutta koskeva toimintasuunnitelma 2021–2027, COM(2020) 758 final.

²⁹ Neuvoston suositus, annettu 30 päivänä lokakuuta 2020, ”Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu” ja nuorisotakuun perustamisesta 22 päivänä huhtikuuta 2013 annetun neuvoston suosituksen korvaaminen 2020/C 372/01 (EUVL C 372, 4.11.2020, s. 1–9).

³⁰ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan osaamisohjelma kestävän kilpailukyvyn, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja selviytymis- ja palautumiskyvyn tueksi, COM(2020) 274 final.

³¹ B-WISE on Erasmus+ -ohjelmasta rahoitettava hanke, jonka tavoitteena on kehittää eurooppalainen strategia, jolla vastataan työelämään integroitumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten alalla esiintyviin osaamistarpeisiin, erityisesti digitaalisten taitojen osalta.

³² Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2022/2481, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelman perustamisesta (EUVL L 323, 19.12.2022, s. 4–26).

osallistua pitkän aikavälin kilpailukykystrategian³³, vihreän kehityksen teollisuussuunnitelman³⁴, nettonollateollisuutta koskevan säädöksen³⁵ ja REPowerEU-suunnitelman³⁶ puitteissa käynnistettyihin toimiin, hyötyä niistä ja tällä tavoin vahvistaa Euroopan nettonollateollisuuden kilpailukykyä ja vauhdittaa siirtymistä ilmastoneutraaliuteen. Tämän aseman korostamiseksi ja vahvistamiseksi Euroopan komissio julkaisi marraskuussa 2022 lähipalvelujen ja yhteisötalouden teollisen ekosysteemin siirtymäväylän³⁷, joka on luotu yhdessä sidosryhmien kanssa ja jossa on määritelty EU:n teollisuusstrategian 14 toiminta-alaa. Oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen 16. kesäkuuta 2022 annetussa neuvoston suosituksessa³⁸ todetaan myös, että yhteisötalouden toimijat voivat auttaa varmistamaan, että siirtymä on sosiaalisesti reilu ja oikeudenmukainen.

Komissio on antanut jäsenvaltioille ohjeita³⁹, joissa niitä kannustetaan puuttumaan työvoima- ja osaamisvajeeseen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien päivittämisen yhteydessä, jotta voidaan varmistaa ammattitaitoisen työvoiman saatavuus puhtaaseen energiaan siirtymistä varten. Yhteisötalouden toimijat voidaan katsoa yhdeksi strategisen suunnittelun välineeksi.

Ehdotuksella tuetaan maaliskuussa 2020 hyväksytyn kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman⁴⁰ täytäntöönpanoa. Toimintasuunnitelman tavoitteena on valtavirtaistaa kiertotaloutta koskevat toimet, jotta voidaan luoda ilmastoneutraali, resurssitehokas ja kilpailukykyinen talous ja tällä tavoin vastata ilmastomuutoksen, biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen ja saastumisen aiheuttamaan kolminkertaiseen kriisiin. Yhteisötalouden monialainen luonne ja sen edelläkävijyys kiertotalouteen liittyvien työpaikkojen luomisessa voivat edistää kiertotalousalan kehitystä. Yhteisötalous voi erityisesti edistää kestävien tuotteiden kehityksen vauhdittamiseen tähtääviä komission toimia, jotka pohjautuvat ehdotukseen kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista⁴¹, sekä luoda mahdollisuuksia tavaroiden korjaamiseen ja uusiokäyttöön kiertotalouden toimintasuunnitelman mukaisesti. Ehdotus liittyy myös pk-

³³ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen, COM(2023) 168 final.

³⁴ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle, COM(2023) 62 final.

³⁵ COM(2023) 161 – Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan nettonollateknologiatuotteiden valmistusekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehiksestä (nettonollateollisuutta koskeva säädös).

³⁶ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – REpowerEU-suunnitelma, COM(2022) 230 final.

³⁷ Lähipalvelujen ja yhteisötalouden teollisen ekosysteemin siirtymäväylää koskeva raportti ”[Transition pathway for Proximity and Social Economy](#)”.

³⁸ Oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen 16 päivänä kesäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukaisesti (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 35–51).

³⁹ Komission tiedonanto: Ohjeet jäsenvaltioille vuosien 2021–2030 kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien päivittämisestä (EUVL C 495, 29.12.2022, s. 24–55).

⁴⁰ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma: Puhtaamman ja kilpailukykyisemmän Euroopan puolesta, COM(2020) 98 final.

⁴¹ Ehdotus asetukseksi kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista ja direktiivin 2009/125/EY kumoamisesta, 2022/0095 (COD).

yritysstrategiaan⁴², jolla tuetaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä kaikilla aloilla vähentämällä sääntelytaakkaa ja parantamalla markkinoille pääsyä ja rahoitusta.

Lisäksi ehdotuksella edistetään kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman yhteydessä vuonna 2015 hyväksytyjen **kestävän kehityksen tavoitteiden** (SDG) saavuttamista. Yhteisötalous edistää useimpia kestävän kehityksen tavoitteita jossain muodossa, erityisesti tavoitetta poistaa köyhyys (SDG 1) ja varmistaa ihmisarvoinen työ ja talouskasvu (SDG 8). Kansainvälinen poliittinen tahto yhteisötalouden tukemiseksi on ollut kasvussa. Yhteisötaloutta tukevia kansainvälisiä aloitteita ovat muun muassa Kansainvälisen työjärjestön 10. kesäkuuta 2022 järjestetyssä 110. kansainvälisessä työkonferenssissa hyväksytty **päätöslauselma ihmisarvoisesta työstä sekä yhteisö- ja solidaarisuustaloudesta**⁴³, niin ikään 10. kesäkuuta 2022 annettu **OECD:n suositus yhteisötaloudesta ja solidaarisesta taloudesta sekä sosiaalisesta innovoinnista**⁴⁴ sekä 18. huhtikuuta 2023 annettu **Yhdistyneiden kansakuntien päätöslauselma yhteisö- ja solidaarisuustalouden vahvistamisesta kestävän kehityksen edistämiseksi**⁴⁵.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

• Oikeusperusta

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 292 artiklaan luettuna yhdessä SEUT-sopimuksen 149 artiklan ja 153 artiklan h ja j alakohdan kanssa.

• Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)

Ehdotuksessa annetaan jäsenvaltioille suosituksia strategioista ja politiikoista, joilla tunnustetaan yhteisötalouden toiminta työmarkkinoille pääsyn ja sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi, jotka tukevat yhteisötaloutta tässä toiminnassa ja joilla kehitetään olemassa olevia toimia edelleen. Se sisältää suosituksia toimenpiteistä, joilla tuetaan yhteisötalouden yhtäläistä kehitystä kaikkialla EU:ssa ja joilla edistetään innovatiivisia työllisyystoimia yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen, sillä samalla kun ehdotuksessa vahvistetaan keskeiset periaatteet, joista hyötyvät erityisesti ne jäsenvaltiot, joissa ala on vasta kehittymässä, siinä annetaan jäsenvaltioille joustovaraa sen suhteen, miten suositukset pannaan täytäntöön.

Ehdotuksessa otetaan huomioon, että yhteisötalouden perinteet, soveltamisala ja käsitteet vaihtelevat jäsenvaltiosta toiseen. Se ei vaikuta merkittävästi jäsenvaltioiden rahoituksen tasapainoon tai mahdollisuuksiin ylläpitää tai toteuttaa kunnianhimoisempia politiikkoja.

• Suhteellisuusperiaate

Ehdotuksella tuetaan ja täydennetään jäsenvaltioiden toimia työmarkkinoille pääsyn ja sosiaalisen osallisuuden parantamiseksi esittämällä toimenpiteitä, joilla autetaan luomaan yhteisötaloutta tukeva toimintaympäristö. Siinä otetaan huomioon kansallisten käytäntöjen ja järjestelmien laaja kirjo ja tiedostetaan, että erilaisista kansallisista, alueellisista tai paikallisista olosuhteista johtuen jäsenvaltiot voivat panna suositukset täytäntöön eri tavoin.

⁴² Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Pk-yritysstrategia kestävää ja digitaalista Eurooppaa varten, COM(2020) 103 final.

⁴³ https://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/110/reports/texts-adopted/WCMS_848633/lang--en/index.htm

⁴⁴ <https://www.oecd.org/cfe/leed/social-economy/social-economy-recommendation/>

⁴⁵ <https://unsse.org/wp-content/uploads/2023/04/A-77-L60.pdf>

Näin ollen jäsenvaltiot voivat mukauttaa ehdotuksen täytäntöönpanon omiin ainutlaatuisiin olosuhteisiinsa.

Suhteellisuusperiaate oli keskeinen tekijä ehdotuksen antamiseksi tarvittavan oikeudellisen välineen valitsemisessa.

- **Välineen valinta**

Väline on ehdotus neuvoston suositukseksi. Se on EU:n nykyiseen lainsäädännön ja politiikan mukainen ja johdonmukainen EU:n työllisyys- ja sosiaalipoliittisissa toimissa käytettyjen välineiden kanssa. Ei-sitovana oikeudellisena välineenä suositus perustuu sille lähtökohdalle, että jäsenvaltioilla on oikeudellinen toimivalta sosiaalipolitiikan alalla. Siinä otetaan huomioon, että yhteisötalouden perinteet, laajuus, käsitteet ja kehitystasot poikkeavat toisistaan EU:n eri alueilla. Suositus viestii jäsenvaltioiden sitoutumisesta tässä ehdotuksessa esitettyihin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin, ja se luo vahvan perustan EU:n tason yhteistyölle tällä alalla.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Voimassa olevan lainsäädännön jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

Ei sovelleta.

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Komissio toteutti aloitetta varten laajan kuulemisprosessin, johon osallistuivat sekä kansalaiset että laaja joukko eri sidosryhmiä. Prosessiin kuuluivat **kannanottoopyynnön** julkaiseminen, **Euroopan alueiden komitean** suuntaa-antava lausunto sekä tapaamiset **työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean** sekä **yhteisötaloutta ja yhteiskunnallisia yrityksiä käsittelevän asiantuntijaryhmän** kanssa. Lisäksi ehdotuksen odotetun soveltamisalan määrittelyyn osallistuivat **yhteisötaloutta käsittelevä Euroopan parlamentin laajennettu työryhmä** ja **Euroopan talous- ja sosiaalikomitea** (yhteisötalouden eturyhmän puitteissa).

Kuulemisten tavoitteena oli saada tasapainoinen yleiskuva alan sidosryhmistä: jäsenvaltioista, yhteisötalouden toimijoista, rahoituksenvälittäjistä ja tutkijoista. Kuulemisprosessissa kerättiin näkemyksiä, jotka otettiin huomioon valmistelutyössä ja jotka toivat ehdotukseen uusia näkökulmia. Kuulemisprosessia käsitellään yksityiskohtaisesti tämän ehdotuksen liitteenä olevassa **komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa**.

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Sidosryhmien kuulemisprosessin aikana saatujen tietojen lisäksi ehdotus perustuu viime vuosina kerättyyn laajaan näyttöön yhteisötalouteen liittyvistä toimintapolitiikoista ja oikeudellisista kehyksistä. Näytön lähteinä ovat pääasiassa seuraavat:

- vuonna 2020 toteutettu [yhteiskunnallisia yrityksiä ja niiden ekosysteemejä kartoittanut EU:n laajuinen tutkimus](#), jossa tutkijat kuulivat yli 750:tä sidosryhmää, kuten päättäjiä, yhteiskunnallisten yritysten edustajia, yhteiskunnallisten yritysten verkostoja ja muita tukioorganisaatioita, tutkijoita ja asiantuntijoita kaikista jäsenvaltioista ja EU:n ulkopuolelta
- [Better Entrepreneurship Policy](#)-työkalu, [yhteiskunnallista yrittäjyyttä koskevien toimintapolitiikkojen perusteelliset arvioinnit](#) useissa jäsenvaltioissa sekä yhteistyössä OECD:n kanssa kehitetyt kansainväliset oppaat [yhteisötalouden ja](#)

[solidaarisen talouden sosiaalisten vaikutusten mittaamisesta](#) ja [yhteisötalouden ja solidaarisen talouden oikeudellisista puitteista](#)

- yhteisötaloudesta ja solidaarisesta taloudesta sekä sosiaalisesta innovoinnista 10. kesäkuuta 2022 annettu OECD:n suositus sekä [yhteisötalouden ja solidaarisen talouden sosiaalisten vaikutusten mittaamista koskeva toimintapoliittinen opas](#)
- International Centre of Research and Information on the Public, Social and Cooperative Economy -tutkimusorganisaation Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle vuonna 2017 toteuttama tutkimus [Recent evolutions of the social economy in the European Union](#), joka käsittelee yhteisötalouden kehitystä Euroopan unionissa
- vuonna 2020 julkaistu tutkimus [komission vuonna 2011 toteuttaman sosiaalisen yrittäjyyden aloitteen ja sen jatkotoimien vaikutuksista](#); tutkimus perustui yli 300 haastatteluun, joihin osallistui laaja joukko sidosryhmiä kaikista EU:n jäsenvaltioista ja
- asiakirja [Lähi- ja yhteisötalouden siirtymäväylä](#) ja yhteiskehittämisprosessin aikana saadut tiedot.

- **Vaikutustenarviointi**

Ehdotettuna välineenä käytetyllä neuvoston suosituksella annetaan ohjeita toimintapolitiikkojen ja oikeudellisten kehysten mukauttamisesta yhteisötalouden toimijoiden tukemiseksi. Suositus antaa jäsenvaltioille joustovaraa, jotta ne voivat suunnitella ja toteuttaa toimenpiteet kansallisten käytäntöjensä mukaisesti ja riippuen niiden yhteisötalousekosysteemien luonteesta. Tästä syystä vaikutusten arviointi ei ole tarpeen.

Ehdotuksella voidaan parantaa yhteisötalouden toimintaympäristöä erityisesti jäsenvaltioissa, joissa yhteisötalous on vasta kehittymässä. Tämä tukee alan tasaista kehitystä kaikkialla EU:ssa.

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Ei sovelleta.

- **Perusoikeudet**

Tässä suosituksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet. Yhteisötaloudessa asetetaan etusijalle sosiaalinen ja ympäristövastuu sekä osallistuminen ja demokraattinen hallintotapa, mikä vastaa perusoikeuskirjan tavoitteita tasa-arvon ja solidaarisuuden edistämisestä.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotus ei vaikuta EU:n talousarvioon.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Suosituksen 23 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot hyväksyvät tai päivittävät yhteisötalouden strategiansa 18 kuukauden kuluessa ehdotuksen hyväksymisestä.

Suosituksen 24 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot tarkistavat ja parantavat hallinnollisia ja institutionaalisia rakenteitaan kaikilla hallinnon tasoilla.

Suosituksen 25 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot seuraavat ja arvioivat neuvoston suosituksen täytäntöönpanoa kansallisella tasolla ja ottavat alue- ja paikallisviranomaiset ja sidosryhmät mukaan prosessiin. Komissio seuraa täytäntöönpanoa kuulemalla jäsenvaltioita säännöllisesti työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean välityksellä.

Suosituksen 26 kohdassa jäsenvaltioita pyydetään raportoimaan virallisesti edistymisestään suosituksen täytäntöönpanossa viimeistään neljän vuoden kuluttua suosituksen antamisesta ja jälleen viiden vuoden kuluttua ensimmäisestä raportista.

EU:n jäsenvaltioiden hallituksille aiheutuvan raportointitaakan minimoimiseksi ensimmäisen raportin tarkan ajoituksen olisi vastattava yhteisvastuutaloutta ja solidaarista taloutta sekä sosiaalista innovointia koskevassa OECD:n suosituksessa esitettyä raportoinnin viitekehystä. Tältä pohjalta komissio laatii kertomuksen tämän suosituksen täytäntöönpanosta ja toimittaa sen työllisyyskomitealle ja sosiaalisen suojelun komitealle keskustelua varten.

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

Ei sovelleta.

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

Suosituksen 1–3 kohdassa esitetään tämän suosituksen tavoitteet ja soveltamisala.

Suosituksen 4 kohdassa annetaan yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrityksen määritelmät.

Suosituksen 5–8 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön menettelyjä, joilla **edistetään pääsyä työmarkkinoille ja sosiaalista osallisuutta** yhteisötalouden kautta. Etenkin suositellaan seuraavaa:

Suosituksen 5 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön **työmarkkinapolitiikkoja**, joilla tuetaan yhteiskunnallisten yritysten työntekijöitä ja heidän integroitumistaan työmarkkinoille; tuetaan yhteistyötä julkisten työvoimapalvelujen, yhteisötalouden toimijoiden ja tavanomaisten yritysten välillä, jotta voidaan tavoittaa paremmin työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret; edistetään sosiaalista yrittäjyyttä itsenäisen ammatinharjoittamisen tapana ja yleistä työllistymistä; mahdollistetaan yhä useampien vammaisten henkilöiden pääsy työmarkkinoille; ja edistetään työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja oikeudenmukaisten työolojen varmistamiseksi.

Suosituksen 6 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot tunnustavat yhteisötalouden toimijoiden työn **sosiaalisen osallisuuden** edistäjinä ja tukevat sitä. Lisäksi suositellaan, että jäsenvaltiot sisällyttävät yhteisötalouden toimijat lapsille ja nuorille tarkoitettujen sosiaali- ja hoitopalvelujen sekä asumis-, koulutus- ja toimintamahdollisuuksien suunnittelijoihin ja tarjoajiin.

Suosituksen 7 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot tukevat yhteisötalouden työntekijöiden **koulutusta ja osaamisen kehittämistä** lisäämällä tietoutta markkinoiden tarpeisiin liittyvästä osaamisesta, tekemällä yhteistyötä yhteisötalouden kanssa työntekijöiden koulutuksen helpottamiseksi, pyrkimällä kuroma umpeen osaamisvajetta ja helpottamalla heidän siirtymistään työmarkkinoille. Lisäksi suositellaan, että jäsenvaltiot perustavat yhteisötalouden kansallisia tai kansainvälisiä osaamiskeskuksia yhteistyössä ammatillisen koulutuksen tarjoajien kanssa.

Suosituksen 8 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot vahvistavat yhteisötalouden toimijoiden asemaa **sosiaalisen innovoinnin** tukemiseksi sekä paikallisen kehityksen ja työllisyyden keskeisillä aloilla ja jotta voidaan hyödyntää yhteisötalouden panosta **oikeudenmukaiseen vihreään ja digitaaliseen siirtymään**, samalla kun edistetään kestävästä taloudellista ja teollista kehitystä sekä alueellista yhteenkuuluvuutta.

Suosituksen 9–21 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot kehittävät yhteisötaloudelle suotuisat puitteet suunnittelemalla ja panemalla täytäntöön alaa koskevia kattavia strategioita. Etenkin suositellaan seuraavaa:

Suosituksen 13 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot parantavat **julkisen ja yksityisen rahoituksen saatavuutta** yhteisötalouden osalta luomalla edellytyksiä sosiaalisen rahoituksen ekosysteemien kehittymiselle ja hyödyntämällä saatavilla olevaa rahoitusta, kuten EU:n rahoitusvaroja.

Suosituksen 14–16 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot **parantavat yhteisötalouden toimijoiden pääsyä markkinoille** edistämällä sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen käyttöä tämänhetkisen julkisia hankintoja koskevan EU:n oikeudellisen kehyksen tarjoamien mahdollisuuksien mukaisesti ja tukemalla yhteisötalouden toimijoiden ja tavanomaisten yritysten välistä yhteistyötä.

Suosituksen 17 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot hyödyntävät EU:n lainsäädännön **valtioneuvoston** nykyistä soveltamisalaa parhaalla mahdollisella tavalla yhteisötalouden tukemiseksi.

Suosituksen 18 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot varmistavat, että **verotusjärjestelmät** eivät estä yhteisötalouden kehittämistä, arvioivat sitä, kannustavatko verojärjestelmät riittävästi yhteisötalouden kehittämistä, ja edistävät rajatylittävää hyväntekeväisyyttä.

Suosituksen 19 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot tukevat yhteisötalouden toimijoita **sosiaalisten vaikutusten mittaus- ja hallintaprosessien** käyttöön otossa tietyn hankkeen tai organisaation sosiaalisten vaikutusten mittaamiseksi ja arvioimiseksi.

Suosituksen 20–21 kohdassa suositellaan, että jäsenvaltiot **lisäävät tietoisuutta** yhteisötaloudesta ja sen panoksesta muun muassa seuraamalla yhteisötalouden kehitystä ja tuloksellisuutta **tutkimusten, tiedonkeruun ja tilastojen** avulla.

Suosituksen 22 kohdassa kannatetaan komission aikomusta tukea neuvoston suosituksen täytäntöönpanoa muun muassa jatkotoimilla.

Suosituksen 23–26 kohdassa viitataan täytäntöönpano-, seuranta- ja arviointiprosessiin.

Ehdotus

NEUVOSTON SUOSITUS

yhteisötalouden toimintaedellytysten kehittämistä

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 292 artiklan luettuna yhdessä sen 149 artiklan ja 153 artiklan h ja j alakohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon⁴⁶,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa⁴⁷, joka vahvistettiin 17 päivänä marraskuuta 2017, esitetään joukko periaatteita oikeudenmukaisten ja hyvin toimivien työmarkkinoiden ja hyvinvointijärjestelmien tueksi. Niitä ovat muun muassa periaate 1, joka koskee oikeutta laadukkaaseen ja osallistavaan koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen, periaate 2 sukupuolten tasa-arvosta, periaate 3 yhtäläisistä mahdollisuuksista, periaate 4 työllisyyden aktiivisesta tukemisesta, periaate 5 varmasta ja sopeutuvasta työllisyydestä ja periaatteet 11 ja 16–20, jotka koskevat lasten, vammaisten henkilöiden ja asunnottomien henkilöiden sosiaalista suojelua ja osallisuutta sekä peruspalvelujen, terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon saatavuutta.
- (2) Kesäkuussa 2021 Eurooppa-neuvosto suhtautui, Porton julistuksen⁴⁸ mukaisesti, myönteisesti Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa⁴⁹ asetettuihin EU:n yleistavoitteisiin vuodelle 2030. Näiden tavoitteiden tarkoituksena on, että saavutetaan vähintään 78 prosentin työllisyysaste, että vuosittain vähintään 60 prosenttia kaikista aikuisista osallistuu koulutukseen ja että köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten määrä vähenee vähintään 15 miljoonalla (joista vähintään viisi miljoonaa on lapsia). Jäsenvaltiot asettavat kansalliset tavoitteet kaikkien kolmen osa-alueen osalta, jotta edellä mainitut yhteiset tavoitteet voidaan saavuttaa.
- (3) Vaikka viime vuosikymmenen aikana on edistytty köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämisessä, vuonna 2021 köyhyys- ja syrjäytymisriski koski yhä

⁴⁶ Alueiden komitean lausunto ”Suotuisan toimintaympäristön luominen yhteisötaloudelle – paikallinen ja alueellinen näkökulma” (CDR 5492/2022).

⁴⁷ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma, COM(2021) 102 final.

⁴⁸ <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

⁴⁹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma, COM(2021) 102 final.

95,4:ää miljoonaa ihmistä. Työttömissä ja vajaatyöllisissä kotitalouksissa asuvien ihmisten köyhyysriski on kasvanut, ja köyhyyden taso ja kesto ovat pahentuneet monissa jäsenvaltioissa. Tämän ongelman ratkaisemisessa tarvitaan etenkin laadukasta ja kestävää työllisyyttä. Yhteisötalouden toimintatavan, toimien ja tavoitteiden vuoksi se on keskeisessä asemassa sosiaalisen osallisuuden ja tasavertaisen työmarkkinoille pääsyn lisäämisessä. Näin ollen se myös edistää Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin onnistunutta täytäntöönpanoa.

- (4) Yhteisötalouden toimijat voivat luoda ja ylläpitää laadukkaita työpaikkoja. Ne edistävät heikommassa asemassa olevien ryhmien sosiaalista osallisuutta ja työmarkkinoille pääsyä sekä kaikille yhtäläisiä mahdollisuuksia. Tämä vastaa osallistavan elpymisen puitteita, kuten neuvoston päätöksessä (EU) 2022/2296⁵⁰ vahvistetuissa jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoissa korostetaan. Ne voivat vauhdittaa kestävää taloudellista ja teollista kehitystä ja edistää kansalaisten aktiivista osallistumista yhteiskuntaan. Yhteisötalouden toimijat tuovat merkittävän lisän Euroopan hyvinvointijärjestelmiin täydentämällä julkisia palveluja, elvyttämällä Euroopan maaseutualueita ja väestökatoalueita ja toimimalla tärkeässä asemassa kansainvälisessä kehityspolitiikassa.
- (5) Euroopan komissio hyväksyi 9 päivänä joulukuuta 2021 yhteisötalouden toimintasuunnitelman⁵¹. Toimintasuunnitelmalla edistetään Euroopan komission tavoitetta rakentaa ihmisten hyväksi toimiva talous, ja se vastaa vuonna 2015 annettuja neuvoston päätelmiä yhteisötalouden edistämisestä Euroopan taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen veturina⁵². Komissio esitti toimintasuunnitelmassa konkreettisia toimenpiteitä pantaviksi täytäntöön sekä EU:n tasolla että kansallisella tasolla. Toimenpiteillä pyritään edistämään sosiaalista innovointia, tukemaan yhteisötalouden kehitystä ja ottamaan käyttöön sen koko sosiaalinen ja taloudellinen muutosvoima. Toimenpiteissä keskitytään luomaan yhteisötaloudelle hyvät toimintaedellytykset, jotta se voi menestyä. Toimenpiteillä luodaan yhteisötalouden toimijoille mahdollisuuksia aloittaa toimintansa ja laajentaa sitä sekä varmistetaan, että yhteisötalous ja sen potentiaali saavat nykyistä enemmän näkyvyyttä. Euroopan parlamentti suhtautui toimintasuunnitelmaan myönteisesti 6 päivänä heinäkuuta 2022 antamassaan päätöslauselmassa⁵³.
- (6) Yhteisötalous, jota kutsutaan joissakin jäsenvaltioissa myös yhteisvastuulliseksi taloudeksi ja/tai yhteisö- ja solidaarisuustaloudeksi, käsittää monenlaisia toimijoita. Niissä on käytössä erilaisia liiketoiminta- ja organisaatiomalleja, joissa yhteiskunnallinen ja/tai ympäristöön liittyvä tarkoitus on asetettu voiton edelle. Ne voivat toimia erilaisissa oikeudellisissa muodoissa, kuten osuuskuntina, keskinäisinä yhtiöinä, yhdistyksinä ja säätiöinä. Yhteisötalous kattaa myös yhteiskunnalliset yritykset, jotka tunnustetaan erityiseksi oikeudelliseksi muodoksi joissakin jäsenvaltioissa. Yhteistä niille on periaate, jonka mukaan suurin osa voitoista investoidaan uudelleen niiden yhteiskunnallisiin ja/tai ympäristöön liittyviin

⁵⁰ Neuvoston päätös (EU) 2022/2296, annettu 21 päivänä marraskuuta 2022, jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista (EUVL L 304, 24.11.2022, s. 67–77).

⁵¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – Ihmisten hyväksi toimivan talouden rakentaminen: yhteisötalouden toimintasuunnitelma, COM(2021) 778 final.

⁵² Neuvoston päätelmät yhteisötalouden edistämisestä taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen veturina (15071/15).

⁵³ Euroopan parlamentin päätöslauselma, annettu 6 päivänä heinäkuuta 2022, EU:n yhteisötalouden toimintasuunnitelmasta (2021/2179(INI)).

tarkoituksiin ja demokraattiseen ja/tai osallistavaan hallintoon. Yhteisötalouden toimijoilla on käytössä erilaisia hallinto- ja johtamismuotoja, jotka vaihtelevat toiminnan luonteen ja laajuuden sekä toimintaympäristön mukaan. Demokraattisen tai osallistavan hallinnon periaate toteutuu näin ollen erilaisissa muodoissa vaihdellen suorasta hallintotavasta, jossa jäsenet osallistuvat hallintoprosesseihin, epäsuoriin järjestelmiin, joissa hallinto- ja johtamistehtävissä toimivat jäsenten tai kumppanien edustajat. Esimerkiksi osuuskunnissa, keskinäisissä yhtiöissä ja yhdistyksissä periaatteena on usein ”yksi henkilö, yksi ääni”. Yhteisötalouden toimijoiden päätöksentekoprosessit muodostuvat usein joukosta valvontajärjestelmiä ja suhteita, joiden osapuolia ovat esimerkiksi johtajat, kumppanit, työntekijät ja edunsaajat. Saattamalla yhteen erilaisia sidosryhmiä yhteisötalous edistää monenvälistä toimintaa, joka perustuu osallistumisen, vastuuvollisuuden ja avoimuuden kulttuurille ja jolla pyritään saavuttamaan yhteinen tavoite.

- (7) Yhteisötalouden yksiköt pyrkivät usein luomaan taloudellisia mahdollisuuksia, jotka edistävät sosiaalista osallisuutta ja heikommassa asemassa olevien ryhmien, kuten vammaisten henkilöiden ja mielenterveyskuntoutujien, integroitumista työmarkkinoille. Työelämään integroitumista edistävät yhteiskunnalliset yritykset keskittyvät auttamaan heikommassa asemassa olevia ihmisryhmiä integroitumaan yhteiskuntaan ja työelämään tarjoamalla eri osaamistasoille sopivia työpaikkoja, joissa on osallistavuutta edistävät ja joustavat työehdot. Esimerkiksi siirtotyöläisille tarkoitettu kielellinen tuki ja vammaisille henkilöille mukautetut tehtävät ja työympäristöt voivat parantaa näiden ryhmien taloudellista tilannetta ja sosiaalista asemaa. Nämä työmahdollisuudet voivat toimia ponnahduslautana muille työmarkkinoiden aloille auttamalla poistamaan pitkäaikaistyöttömien ja muiden sellaisten ihmisten työllistymisen esteitä, joilla on vaikeuksia päästä työmarkkinoille.
- (8) Uudet yhteiskunnalliset yritykset voivat voimia välineenä työpaikkojen luomiselle ja myönteiselle sosiaaliselle muutokselle. Yhteisötalous voi tarjota joillekin aliedustetuille ryhmille, kuten naisille ja nuorille, mahdollisuuksia päästä työmarkkinoille tai perustaa yhteiskunnallisia yrityksiä. Global Entrepreneurship Monitor -tutkimusyhteisön tekemän tutkimuksen mukaan arviolta 55 prosenttia maailman yhteiskunnallisista yrittäjistä on miehiä ja 45 prosenttia naisia, kun taas tavanomaisina itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivia miehiä on kaksi kertaa enemmän kuin naisia. Tuoreessa Eurobarometri-tutkimuksessa, jossa tutkittiin nuorten asenteita yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen, todettiin, että nuoret arvostavat yhteiskunnallisia ja ympäristötavoitteita ja osallistavaa johtajuutta. Jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön keinoja, joilla yrittäjyyden esteitä voidaan minimoida, esimerkiksi varmistamalla, että uusilla yrittäjillä on edelleen pääsy asianmukaiseen sosiaaliturvaan. Jotkin jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön alennetut sosiaaliturvamaksut, joiden avulla yhteisötalouden toimijoita kannustetaan palkkaamaan henkilöstöä. Myös luomalla puitteet, joissa yritys on mahdollista luovuttaa työntekijöille työosuuskuntien muodostamiseksi, voidaan varmistaa, että pienten yritysten ja perheyriyten toiminta jatkuu, tai välttää työpaikkojen menetykset esimerkiksi rakenneuudistusten yhteydessä.
- (9) Yhteisötalouden toimijat edistävät myös nuorten osallisuutta, erityisesti työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osalta. Ne tarjoavat koulutusta ja taitojenkehittämishelmia sekä oppisopimuskoulutusta, joihin viitataan laadukkaan ja tehokkaan oppisopimuskoulutuksen eurooppalaisista puitteista 15 päivänä maaliskuuta

2018 annetussa neuvoston suosituksessa⁵⁴, sekä työllistymismahdollisuuksia. Näin ollen ne edistävät nuorisotakuussa asetettuja tavoitteita, joihin viitataan 30 päivänä lokakuuta 2020 annetussa neuvoston suosituksessa ”Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu”⁵⁵ ja 16 päivänä kesäkuuta 2022 annetussa neuvoston suosituksessa eurooppalaisesta lähestymistavasta pieniin osaamiskokonaisuuksiin elinikäisen oppimisen ja työllistyvyyden tukemiseksi⁵⁶. Yhteisötalouden toimijoita voidaan tukea tässä tehtävässä EU:n rahoituksella, esimerkiksi asetuksella (EU) 2021/1057⁵⁷ perustetulla Euroopan sosiaalirahasto plus -ohjelmalla. Tätä tavoitetta varten jäsenvaltioissa on toteutettu menestyksekkäästi julkisten työvoimapalvelujen ja yhteisötalouden toimijoiden välisiä yhteistyöaloitteita⁵⁸. Näissä aloitteissa yhteisötalouden toimijat ovat tärkeässä asemassa, sillä ne voivat auttaa tunnistamaan tuen tarpeessa olevia henkilöitä ja kehittämään räätälöityjä suunnitelmia, joilla näitä henkilöitä autetaan integroitumaan yhteiskuntaan ja työelämään, esimerkiksi koulutuksen ja työmahdollisuuksien avulla.

- (10) Yhteisötalouden yhteisöt voivat edistää oikeudenmukaisia työoloja ottamalla työntekijät mukaan hallintoon ja päätöksentekoon. Yhteisötaloudessa voidaan edistää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja, mikä voi puolestaan parantaa työntekijöiden työoloja. Jäsenvaltiot voivat edistää ja kehittää tätä yhteisötalouden toiminta-aluetta ja hyödyntää sen taitotietoa ottamalla yhteisötalouden toimijat mukaan aktiivisen työmarkkinapolitiikan suunnitteluun ja täytäntöönpanoon⁵⁹.
- (11) Yhteisötalous edistää heikommassa asemassa olevien ja aliedustettujen ryhmien sosiaalista osallisuutta tarjoamalla sosiaali- ja hoitopalveluja (kuten lastenhoitoa, terveydenhuoltoa ja pitkäaikaishoitoa), sosiaalisin perustein myönnettäviä asuntoja, sekä tukea lapsille ja nuorille, joilla on erityistarpeita. Tällä tavoin yhteisötalous myös edistää tasa-arvon unionia. Yhteisötalouden toimijat auttavat vähentämään eriarvoisuutta, kuten sukupuolten välistä työllisyyseroa, sekä palkkaamalla runsaasti naisia suoraan että tarjoamalla hoitopalveluja, joissa työskentelevät ovat usein naisia. Yhteisötalous on julkisen sektorin tärkeä kumppani ja voi antaa arvokkaan panoksen asuin-, koti- ja yhteisöperustaisten hoitopalvelujen suunnitteluun ja tarjoamiseen. Viranomaiset ja yhteisötalouden toimijoiden välisillä kumppanuusaloitteilla voidaan tarjota laadukkaita, helposti saatavilla olevia ja kohtuuhintaisia hoitopalveluja.

⁵⁴ Neuvoston suositus, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2018, laadukkaan ja tehokkaan oppisopimuskoulutuksen eurooppalaisista puitteista (EUVL C 153, 2.5.2018, s. 1–6).

⁵⁵ Neuvoston suositus, annettu 30 päivänä lokakuuta 2020, ”Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu” ja nuorisotakuun perustamisesta 22 päivänä huhtikuuta 2013 annetun neuvoston suosituksen korvaaminen (EUVL C 372, 4.11.2020, s. 1–9).

⁵⁶ Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, eurooppalaisesta lähestymistavasta pieniin osaamiskokonaisuuksiin elinikäisen oppimisen ja työllistyvyyden tukemiseksi (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 10–25).

⁵⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1057, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1296/2013 kumoamisesta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 21–59).

⁵⁸ Yksi esimerkki on Belgiassa käytössä oleva tuki ”kollektiivista räätälöityä työtä” (collectief maatwerk) varten. Tukea myönnetään esimerkiksi työhön sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille.

⁵⁹ Yksi esimerkki tästä on Ranskan aloite alueista, joilla ei ole lainkaan pitkäaikaistyöttömiä (Territoires zéro chômage de longue durée -aloite). Aloitteen tavoitteena on torjua pitkäaikaistyöttömyyttä perustamalla voittoa tavoittelemattomia järjestöjä alueille, joilla pitkäaikaistyöttömyysaste on korkea. Järjestöt palkkaavat paikallisia asukkaita vakituisilla työsopimuksilla yleishyödyllisiin työtehtäviin, kuten kierrätykseen, lastenhoitoon ja yhteisöpuutarhojen hoitoon liittyviin tehtäviin. Vastaavia aloitteita on toteutettu myös Groningenissa Alankomaissa ja Marienthalissa Itävallassa.

- (12) Ammatillisen koulutuksen järjestelmät ovat oleellisen tärkeitä, jotta ihmiset voivat hankkia tarvittavan osaamisen työtään varten, kehittyä henkilökohtaisella tasolla ja saada tarvittavat kansalaistaidot. Ne auttavat myös varmistamaan, että saatavilla on ammatitaitoista työvoimaa oikeudenmukaisen vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi. Yhteisötalouden toimijat tarjoavat työllistymismahdollisuuksia, henkilöstökoulutusta ja työssäoppimisohjelmia, jotka on räätälöity yksilöiden ja paikallisen talouden tarpeisiin. Ne voivat auttaa ottamaan käyttöön henkilökohtaisia oppimistilejä, joihin viitataan henkilökohtaisista oppimistileistä 16 päivänä kesäkuuta 2022 annetussa neuvoston suosituksessa⁶⁰. Näin ollen ne voivat auttaa tuottamaan ammatitaitoista ja mukautumiskykyistä työvoimaa, joka vastaa työmarkkinoiden muuttuvia tarpeita. Lisäksi ne voivat helpottaa siirtymistä työpaikasta toiseen ja lievittää työvoimapulaa, mikä edistää yleistä talouskasvua. Jäsenvaltiot voivat hyödyntää yhteisötalouden potentiaalia osaamista koskevan tiedon hankinnassa, koulutuksen toteuttamisen helpottamisessa ja opetussuunnitelmien suunnittelussa.
- (13) Vihreän ja digitaalisen siirtymän sekä väestörakenteen muutoksen aiheuttamiin haasteisiin on vastattava alueellisella ja paikallisella tasolla taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden saavuttamiseksi. Yhteisötalouden toimijat toimivat yleensä alhaalta ylöspäin, lähellä yhteisöjä ja kansalaisia ja näiden kohtaamia ongelmia. Tässä asemassa ne usein luovat yhteiskunnallisia innovaatioita ja etsivät ratkaisuja, joita voidaan ottaa myös laajemmin käyttöön ja/tai toisintaa ja jotka edistävät systeemistä sosiaalista muutosta. Yhteisötalous voi esimerkiksi tarjota taitojen parantamismahdollisuuksia matalan osaamistason työntekijöille aloilla, joilla tapahtuu suuria muutoksia. Lisäksi se voi tarjota kohtuuhintaisia perushyödykkeitä pienituloisille. Yhteisötalouden toimijat voivat tarjota kipeästi kaivattuja mahdollisuuksia työllistymis- ja koulutustarjonnan vähydestä kärsivillä syrjäisillä alueilla ja maaseutualueilla, ja tehdä tällä tavoin näistä alueista houkuttelevampia. EU:n yhteisötalouden ekosysteemien kehittäminen auttaa lieventämään ikääntymisen, väestökadon ja muiden väestökehityksen suuntausten seurauksia sekä edistämään paikallista taloudellista ja teollista kehitystä erityisesti maaseudulla ja syrjäisillä alueilla sekä EU:n syrjäisimmillä reuna-alueilla esimerkiksi maatalouden, luonnonmukaisen elintarviketuotannon ja sinisen talouden aloilla.
- (14) Yhteisötaloutta voidaan vahvistaa edistämällä yhteisölähtöistä paikallista kehittämistä ja sosiaalisen innovoinnin mahdollistavia ekosysteemejä. Samalla edistetään muutosta kohti ilmastoneutraalia taloutta Euroopan vihreän kehityksen ohjelman⁶¹ ja vihreän kehityksen ohjelman teollisuussuunnitelman⁶² mukaisesti. Yhteisötalous on tärkeässä asemassa myös kiertotalouden kehittämisessä. Suunnittelemalla uudelleenkäyttöä, korjaamista ja kierrätystä koskevia monialaisia ja johdonmukaisia teollisuuspoliittisia toimenpiteitä voidaan luoda toimivat uusioraaka-aineiden markkinat, joissa yhteisötalouden panos on hyödynnetty entistä paremmin kiertotalouden

⁶⁰ Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, henkilökohtaisista oppimistileistä (2022/C 243/03) (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 26–34).

⁶¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, COM(2019) 640 final.

⁶² Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle, COM(2023) 62 final.

toimintasuunnitelmassa⁶³ asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja Euroopan nollanettoteollisuuden kilpailukyvyn parantamiseksi. Digitaalisella toimivat yhteisötalouden toimijat ovat osoittaneet, että ne pystyvät järjestämään kansalaisille ja yrityksille mahdollisuuksia osallistua digitaaliseen siirtymään osallistavalla ja ihmiskeskeisellä tavalla ja osallistumaan aktiivisesti päätöksellä (EU) 2022/2481 perustetun Digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelman⁶⁴ ja digitaalisia oikeuksia ja periaatteita koskevan julistuksen⁶⁵ tavoitteiden saavuttamiseen. Komissio päivitti toukokuussa 2021 laatimansa EU:n teollisuusstrategiaan varmistaakseen joustavan siirtymisen vihreään ja digitaaliseen yhteiskuntaan. Strategiassa esitetään 14 teollista ekosysteemiä ja niiden kohtaamat haasteet. Yksi näistä ekosysteemeistä on lähipalvelujen ja yhteisötalouden teollinen ekosysteemi.

- (15) Jotta yhteisötalous voi hyödyntää koko potentiaalin tukiessaan työmarkkinoille pääsyä, sosiaalista osallisuutta, osaamisen kehittämistä, alueellista yhteenkuuluvuutta ja kestävää talouskehitystä, se tarvitsee mahdollistavat toimintakehykset. Yhteisötalouteen vaikuttavat sekä horisontaaliset että alakohtaiset politiikat ja säännökset. Mahdollistavien toimintakehysten toteutuksessa on otettava huomioon yhteisötalouden erityispiirteet ja esteet, jotka rajoittavat niiden kehitystä ja mahdollisuuksia toimia tavanomaisten yritysten rinnalla. Yhteisötalouden toimijat eivät pyri maksimoimaan tehokkuushyötyjä ja voittoja, vaan niiden tavoitteena on luoda myönteisiä yhteiskunnallisia tuloksia. Ne tarvitsevat tukitoimenpiteitä ja suotuisia taloudellisia, hallinnollisia ja oikeudellisia ympäristöjä, joissa on otettu huomioon niiden liiketoimintamallit ja hallinnon, voitonjaon, työolojen ja vaikutusten erityispiirteet. Näiden toimenpiteiden avulla ne voivat esimerkiksi työllistää vähemmän tuottavia työntekijöitä tai tarjota edullisia sosiaalipalveluja. Mahdollistavien kehysten luomiseksi tarvitaan kattavia strategioita. Tämä voi käsittää sellaisten yhteisötaloutta tukevien sääntelytoimenpiteiden hyväksymisen tai politiikkojen ja aloitteiden täytäntöönpanon tai mukauttamisen, joilla parannetaan niiden mahdollisuutta edistää yhteiskuntaa ja ympäristöä koskevia tavoitteita ja lisätään niiden taloudellista ja teollista arvoa. Strategioihin olisi sisällyttävä edistymisen seuranta ja aloitteiden vaikuttavuuden mittaaminen, jotta niihin voidaan tehdä tarvittavia mukautuksia ja parannuksia siten, että niiden avulla alalla saavutetaan tehokkaampia ja vaikuttavampia tuloksia. Strategiat voidaan joutua hyväksymään eri hallintotasoilla (kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla) kunkin jäsenvaltion institutionaalisesta organisaatiosta ja tilanteesta riippuen. Alueet ja muut valtiotasoa alemmat tasot voivat omaksua sellaisia yhteisötalouden strategioita, jotka liittyvät selkeästi alueellisen kehittämisen tavoitteisiin ja prioriteetteihin, ja tällä tavoin maksimoida keskinäiset hyödyt.
- (16) Yhteisötalouden strategioiden onnistunut kehittäminen ja täytäntöönpano vaativat yhteisötalouden sidosryhmien osallistumista. Useat jäsenvaltiot ovat jo perustaneet korkean tason ryhmiä, jotka edistävät viranomaisten ja yhteisötalouden toimijoiden

⁶³ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma: Puhtaamman ja kilpailukykyisemmän Euroopan puolesta, COM(2020) 98 final.

⁶⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2022/2481, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelman perustamisesta (EUVL L 323, 19.12.2022, s. 4–26).

⁶⁵ Eurooppalainen julistus digitaalisista oikeuksista ja periaatteista digitaalista vuosikymmentä varten, COM(2022) 28 final.

välistä vuoropuhelua⁶⁶. Yhteisötalouden edustajien verkostot voivat myös toimia työtaistelutoimien foorumina, helpottaa yhteistyötä ja tiedonvaihtoa sekä kehittää mahdollisuuksia valmiuksien kehittämiseen ja vertaisoppimiseen.

- (17) Julkisella rahoitustuella on tärkeä asema yhteisötalouden toiminnan käynnistämisessä ja kehittämisessä. Yhteisötalouden toimijoilla on yleensä muita yrityksiä suurempia vaikeuksia saada rahoitusta. Vaikka tilanne on parantunut joiltain osin, esimerkiksi yhteiskunnallisten yritysten rahoitusmarkkina-analyysi on osoittanut, että kun kyseessä on eurooppalainen yhteiskunnallinen yritys, rahoituksen tarjonnan ja kysynnän välillä on edelleen epäsuhta velan ja oman pääoman saatavuuden osalta. Koska yhteisötalouden toimijoiden tarkoitus on tuottaa myönteisiä sosiaalisia vaikutuksia ja/tai ympäristöä koskevia vaikutuksia ja koska ne voivat jakaa voittoja rahoittajilleen ja omistajilleen vain rajoitetusti tai eivät lainkaan, ne eivät yleensä sovellu kohteiksi suuria tuottoja tavoitteleville sijoittajille. Käytettävissä olevat tukitoimenpiteet, joilla tähän ongelmaan pyritään puuttumaan, ovat yleensä hajanaisia ja tehokkuudeltaan epävarmoja. Toimenpiteet vaihtelevat avustuksista ja tuista konsulttipalveluihin ja valmiuksien kehittämispalveluihin, ja niitä tarjoavat usein yrityshautomot. On siis tarpeen tehdä useita parannuksia, jotta yhteisötalouden toimijoille voidaan tarjota räätälöityä rahoitusta niiden elinkaaren eri vaiheissa. Tarvitaan myös lisätukea, jotta käyttöön saadaan yksityistä rahoitusta ja muita täydentäviä välineitä yhteisötalouden toimijoiden rahoituksen saannin parantamiseksi. Yksi mahdollisuus on tarjota työnantajarahoitteisiin eläke- tai säästöjärjestelmiin osallistuville yksityisille säästäjille tai työntekijöille mahdollisuus tehdä säästösuunnitelma, jossa osa heidän säästöistään sijoitetaan yhteiskunnalliseen yritykseen⁶⁷.
- (18) EU tarjoaa monia rahoitusmahdollisuuksia yhteisötalouden tukemiseksi. Rahoitusta tarjoavat Euroopan sosiaalirahasto plus, asetuksella (EU) 2021/1058 perustettu Euroopan aluekehitysrahasto⁶⁸, asetuksella (EU) 2021/1056 perustettu oikeudenmukaisen siirtymän rahasto⁶⁹, asetuksella (EU) N:o 1305/2013 perustettu Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto⁷⁰, asetuksella (EU) 2021/690 perustettu sisämarkkinaohjelma⁷¹, asetuksella (EU) 2021/523 perustettu InvestEU-ohjelma⁷² ja, soveltuvin osin, asetuksella (EU) 2021/241 perustettu elpymis- ja

⁶⁶ Näitä ovat esimerkiksi Ranskan yhteisötalouden ja solidaarisen talouden korkein neuvosto, Espanjan yhteisötalouden kehittämisneuvosto ja Portugalin yhteisötalouden kansallinen neuvosto.

⁶⁷ Esimerkki tällaisesta järjestelmästä on Ranskassa käytössä oleva yhteiskunnallisten yritysten sijoitusrahasto Les Fonds Communs de Placement d'Entreprise solidaires.

⁶⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1058, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 60–93).

⁶⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1056, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 1–20).

⁷⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1305/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 487–548).

⁷¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/690, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, sisämarkkinoita, yritysten, mukaan luettuna pienten ja keskisuurten yritysten, kilpailukykyä, kasvi-, eläin-, elintarvike- ja rehualaa ja Euroopan tilastoja koskevan ohjelman (sisämarkkinaohjelma) perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 99/2013, (EU) N:o 1287/2013, (EU) N:o 254/2014 ja (EU) N:o 652/2014 kumoamisesta (EUVL L 153, 3.5.2021, s. 1–47).

⁷² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/523, annettu 24 päivänä maaliskuuta 2021, InvestEU-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) 2015/1017 muuttamisesta (EUVL L 107, 26.3.2021, s. 30–89).

palautumistukiväline⁷³. EU tarjoaa myös neuvontaa fi-compass-foorumin kautta suunnitellakseen rahoitusvälineitä koheesiopolitiikan rahastojen puitteissa. Jäsenvaltiot, myös alue- ja paikallisviranomaiset, voisivat hyödyntää näitä mahdollisuuksia paremmin ja ottaa käyttöön yhteisötaloutta koskevia erityistoimenpiteitä. Toinen käytettävissä oleva EU:n tukiohjelma on teknisen tuen väline⁷⁴, jolla parannetaan jäsenvaltioiden valmiuksia suunnitella ja toteuttaa toimintapolitiikkoja yhteisötalouden vahvistamiseksi.

- (19) Tavaroiden ja palvelujen tarjoaminen ja yhteistyö sekä viranomaisten että tavanomaisten yritysten kanssa on ratkaisevan tärkeää, jotta yhteisötalous voi kehittyä ja tuottaa tuloja ja jotta yhteisötalouden toimijat voivat saavuttaa taloudellisen omavaraisuuden. Julkisia hankintoja koskevien EU:n sääntöjen tarjoaman joustavuuden ansiosta hankintaviranomaiset voivat käyttää julkisia hankintoja strategisemmin ja asettaa niille innovatiivisuutta, ympäristöä ja sosiaalisia tavoitteita koskevia kriteerejä, jotka edistävät kestävämpää, osallistavampaa ja kilpailukykyisempää taloutta. Useimmat tarjoukset tehdään kuitenkin edelleen yksinomaan hinnan perusteella. Yhteisötalouden toimijat pyrkivät tuottamaan yhteiskunnallisia ja kollektiivisia etuja sen sijaan, että pyrkisivät tarjoamaan palveluja halvimpaan hintaan. Näin ollen ne eivät useinkaan menesty tavanomaisissa julkisissa hankintamenettelyissä vaikka voisivat tuoda laajempaa lisäarvoa hankintaprosessiin. Yhteisötalouden toimijoiden liiketoimintavalmiuksia voidaan myös lisätä muun muassa sisällyttämällä ne järjestelmällisemmin osaksi tavanomaisten yritysten arvoketjuja. Lisäksi tavanomaiset yritykset voisivat solmia kumppanuuksia yhteisötalouden toimijoiden kanssa, jotta ne voivat tehdä yhteistarjouksia julkisissa tarjouskilpailuissa ja luoda uusia markkinamahdollisuuksia.
- (20) Viranomaiset eivät useinkaan hyödynnä parhaalla mahdollisella tavalla nykyistä valtiontukisääntöjen soveltamisalaa yhteisötalouden tukemiseksi silloin, kun markkinat eivät yksin takaa riittävää pääsyä työmarkkinoille ja sosiaalista osallisuutta. Sen sijaan ne rajoittuvat menettelyihin, jotka alittavat yleisen de minimis-tuen enimmäismäärän, eivätkä käytä mahdollisuutta ottaa käyttöön komission asetuksen (EU) N:o 651/2014⁷⁵ (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) mukaisia välineitä, kuten aluetukea, riskirahoitustukea ja tukea epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden palkkaamiseen. De minimis-tuen enimmäismäärä on tällä hetkellä 200 000 euroa kolmen vuoden aikana. Nykyisten sääntöjen voimassaolo kuitenkin päättyy 31 päivänä joulukuuta 2023, ja niitä tarkistetaan parhaillaan. Lisäksi EU:n säännöt mahdollistavat valtiontuen hyväksymisen yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen osalta. Viranomaiset eivät kuitenkaan usein hyödynnä näitä vaihtoehtoja täysimittaisesti etenkin sosiaalipalveluissa ja kun on kyse haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden integroitumisesta työelämään.
- (21) Myös veropolitiikka voi olla merkittävässä asemassa yhteisötalouden edistämisessä ja sen varmistamisessa, että yhteisötalouden toimijoilla on taloudelliset mahdollisuudet toimia tavanomaisten yritysten rinnalla, sillä sen avulla voidaan luoda tasapuolisempi

⁷³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17–75).

⁷⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/240, annettu 10 päivänä helmikuuta 2021, teknisen tuen välineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 1–16).

⁷⁵ Komission asetukset (EU) N:o 651/2014, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen tukimuotojen toteuttamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (EUVL L 187, 26.6.2014, s. 1–78).

liiketoimintaympäristö, joka samalla edistää sosiaalista osallisuutta ja työllistymistä. Vain harvat jäsenvaltiot ovat luoneet johdonmukaisen verotuskehityksen, joka kannustaa yhteisötalouden alan kehittämiseen, sisältämällä esimerkiksi yhteisötalouden tarpeisiin mukautettuja verokannustimia, ja jossa samalla on otettu huomioon alan monimuotoisuus ja pyritty ehkäisemään pirstoutumista. Yleishyödyllisille yhteisötalouden toimijoille osoitetuille lahjoituksille asetetut hyvin suunnitellut verokannustimet voivat lisätä yhteisötalouden rahoittamista, myös EU:n rajat ylittävän rahoituksen osalta, perussopimuksen syrjimättömyysperiaatteen mukaisesti. Useissa jäsenvaltioissa jäsenvaltioiden rajat ylittäviin yleishyödyllisiin lahjoituksiin liittyy edelleen hallinnollisia esteitä, minkä lisäksi yleishyödyllisen aseman saamiseksi tarvittavien asiakirjojen avoimuudessa on puutteita. Toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen vastaanottavan yhteisön vakiomuotoisten lomakkeiden käyttöönotto voisi vähentää hallinnollisia esteitä. Ensimmäisenä askeleena jäsenvaltiot voisivat toimittaa kansallisten lomakkeiden käännökset muiden jäsenvaltioiden kielillä. Toisessa vaiheessa jäsenvaltiot voisivat kehittää alustavia vakiolomakkeita rajatylittävien lahjoitusten suoraa verotusta varten.

- (22) Sosiaalisten vaikutusten mittaamis- ja hallintaprosessit ovat erityisen tärkeitä yhteisötalouden toimijoille, koska niiden avulla ne voivat saada paremman käsityksen ja tiedottaa vaikutuksistaan sekä saada vaikutuksiin perustuvaa rahoitusta. Sosiaalisten vaikutusten mittaamisella tarkoitetaan tietyn toimenpiteen tai aloitteen sosiaalisten vaikutusten mittaamista tietyillä mittareilla ja välineillä. Sosiaalisten vaikutusten hallintaan sisältyy järjestelmiä, prosesseja ja valmiuksia, joita organisaatio tarvitsee, jotta se voi hallita vaikuttavuuttaan ennakoivasti ja lisätä sitä. Käytettävissä olevien kehysten ja välineiden laaja kirjo voi kuitenkin aiheuttaa haasteita erityisesti niille toimijoille, joilla on vähemmän resursseja. Seuraamalla julkisten investointien sosiaalisia tuloksia mahdollistetaan julkinen valvonta, voidaan luoda näyttöä, joka tukee perusteita käyttää veronmaksajilta saatuja varoja yhteisötalouden toimijoiden tai toimintojen tukemiseen, ja auttaa ehkäisemään ”vaikuttavuuspesua” (jossa vaikutuksia on liioiteltu tai niitä koskevat väitteet eivät pidä paikkaansa). Tämän vuoksi olisi hyödyllistä ottaa käyttöön sosiaalisten vaikutusten mittaamisen ja hallinnan tapoja, jotka ovat perusteellisesti harkittuja, oikeasuhteisia ja yksittäisten toimijoiden tarpeisiin mukautettuja. Niiden olisi perustuttava vakioituihin menetelmiin ja indikaattoreihin sekä sellaisiin tekijöihin kuin toimijan koko, kehitysvaihe ja monimuotoisuus.
- (23) Yhteisötalouden näkyvyys ja tunnustaminen on parantunut EU:ssa kansallisella ja alueellisella tasolla viime vuosikymmenen aikana. Alan potentiaali jää kuitenkin yhä hyödyntämättä monissa EU:n jäsenvaltioissa. Maiden välillä olevat erot yhteisötalouden kehityksessä pysyvät yllä koordinoinnin ja vaihdon puutteen vuoksi, joten jäsenvaltiot hyötyisivät oppimisen ja parhaiden käytäntöjen jakamisen lisäämisestä. Lisäksi kansalaisilla on vain vähän tietoa yhteisötaloudesta ja sen myönteisistä vaikutuksista. Tämä puolestaan voi vaikuttaa negatiivisesti tukipolitiikkojen kehittämiseen ja yhteisötalouden markkinamahdollisuuksiin. Yhteisötalouden toimijoiden tarpeisiin vastaavalla uudella sääntelyllä voidaan lisätä tietoisuutta ja yhteisötalouden toimijoiden legitimeettiä, jotka helpottavat rahoituksen saatavuutta ja pääsyä markkinoille. Kansalliset viranomaiset ja sidosryhmät ovat käynnistäneet useita aloitteita, kuten yhteisötalouteen sovellettavia oikeudellisia

muotoja, merkintöjä ja asemia⁷⁶ sekä laajamittaisia viestintäkampanjoita, joilla lisätään ymmärrystä yhteisötaloudesta ja sen näkyvyyttä. Muita onnistuneita uudistuksia ovat yhteisötaloutta käsittelevien ministeriöiden erityisyksiköiden perustaminen sekä sidosryhmien ja viranomaisten välisen vuoropuhelun tehostaminen. Jotta yhteisötalouden myönteinen vaikutus yhteiskuntaa voidaan tunnustaa täysimittaisesti, on olennaisen tärkeää lisätä sen näkyvyyttä. Tämä tavoite on otettu huomioon myös EU:n yhteisötalouden toimintasuunnitelmassa yhteisötalouden yhdyskäytävän käyttönotolla.

- (24) On tärkeää saada tarkkoja tietoja ja tilastoja, jotta voidaan parantaa ymmärrystä yhteisötalouden liiketoimintamalleista ja tehdä näyttöön perustuvia poliittisia päätöksiä. Yhteisötaloudesta, esimerkiksi yhteisötalouden taloudellisesta lisäarvosta ja suorituskyvystä, ei kuitenkaan ole saatavilla luotettavia tietoja. Lisäksi olemassa olevat tiedot ovat usein puutteellisia ja niitä on vaikea vertailla. Esimerkiksi vain muutamat jäsenvaltiot ovat laajentaneet kansantalouden tilinpitojärjestelmiään kerätäkseen yhteisötaloudesta lisätietoja (esimerkiksi satelliittitilien muodossa), vaikka EU:n talousarviosta on saatavilla rahoitustukea tätä varten. Yhteisötaloutta ei yleensä sisällytetä yritystoiminnan rakennetilastoihin, esimerkiksi silloin, kun tilastot perustuvat voittoa tavoittelevien yritysten tuottamiin taloudellisiin tietoihin, vaan perinteiset yhteisötalouden toimijat sisältyvät vain jäännösluokkiin. Kun asetetaan saataville yhteisötalouden kokoa, työvoimaa, kehitystä ja haasteita koskevia olennaisia tilastoja, käyttöön otettavista strategioista ja toimenpiteistä voidaan tehdä tehokkaampia ja ne voidaan sopeuttaa paremmin alan vaihteleviin olosuhteisiin.

ON ANTANUT TÄMÄN SUOSITUKSEN:

TAVOITE

1. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden mukaisesti tämän suosituksen tavoitteena on edistää työmarkkinoille pääsyä ja sosiaalista osallisuutta ohjaamalla jäsenvaltioita yhteisötalouden toiminnan mahdollistavien poliittisten ja sääntelykehysten ja/tai sen kehitystä helpottavien toimenpiteiden edistämisessä.
Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi suositellaan, että jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä sidosryhmien kanssa yhteisötalouden työn tunnustamiseksi, tukemiseksi ja hyödyntämiseksi.
2. Tällä suosituksella pyritään tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa ja saavuttamaan työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevat kolme EU:n yleistavoitetta vuoteen 2030 mennessä.
3. Yhteisötaloutta edistämällä tällä suosituksella pyritään myös tukemaan oikeudenmukaista ja kestävää taloudellista ja teollista kehitystä ja lisäämään alueellista yhteenkuuluvuutta kaikissa jäsenvaltioissa.

MÄÄRITELMÄ

4. Tässä suosituksessa tarkoitetaan

⁷⁶ Oikeudelliset asemat tai hyväksynnät, joita kutsutaan myös merkinnöiksi, eroavat oikeudellisista muodoista, sillä ne voidaan hyväksyä eri oikeudellisissa muodoissa, mukaan lukien voittoa tavoittelevat ja voittoa tavoittelemattomat organisaatiot.

- a) 'yhteisötaloudella' viranomaisista riippumattomia yksityisiä toimijoita, jotka tarjoavat tavaroita ja palveluja jäsenilleen tai yhteiskunnalle ja joihin lukeutuvat osuuskunnat, keskinäiset yhtiöt, yhdistykset (myös hyväntekeväisyysjärjestöt), säätiöt ja yhteiskunnalliset yritykset, joilla on seuraavat keskeiset periaatteet ja piirteet:
- ne asettavat voittojen sijaan etusijalle ihmiset sekä yhteiskuntaan ja/tai ympäristöön liittyvän tarkoituksen;
 - ne sijoittavat uudelleen suurimman osan voitoistaan ja ylijäämistään yhteiskuntaan ja/tai ympäristöön liittyvään tarkoitukseensa ja jäsenten tai käyttäjien ("yhteinen etu") tai koko yhteiskunnan ("yleinen etu") edun mukaisten toimintojen suorittamiseen; ja
 - niillä on demokraattinen ja/tai osallistava hallintomalli.
- b) 'yhteiskunnallisella yrityksellä' toimijaa, joka tarjoaa markkinoille tavaroita ja palveluja yrittäjämäisellä tavalla, jolla on yhteisötalouden periaatteet ja piirteet ja jonka kaupallinen toiminta perustuu sosiaalisiin ja/tai ympäristötavoitteisiin.

TYÖMARKKINOILLE PÄÄSYN JA SOSIAALISEN OSALLISUUDEN EDISTÄMINEN YHTEISÖTALOUDEN AVULLA

Työmarkkinoille pääsy

5. Suositellaan, että jäsenvaltiot tunnustavat yhteisötalouden erityisen lisäarvon ja tukevat sitä helpottamalla pääsyä työmarkkinoille, edistämällä laadukkaita työpaikkoja kaikille ja samaan aikaan parantamalla työolojen oikeudenmukaisuutta. Tämä olisi toteutettava osallistavan kasvun puitteissa, kuten jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoissa korostetaan. Toteutuksessa olisi käytettävä erityisesti seuraavia keinoja:
- a) Käynnistetään tai edistetään kumppanuusaloitteita, joissa yhteisötalouden toimijat osallistuvat aktiivisen työmarkkinapolitiikan suunnitteluun ja täytäntöönpanoon.
- b) Varmistetaan, että viranomaiset antavat riittävästi tukea yhteisötalouden toimijoille, jotta voidaan paremmin integroida työmarkkinoille naisia, muita heikommassa asemassa olevia ja aliedustettuja ryhmiä (kuten pitkäaikaistyöttömiä, mielenterveyskuntoutujia, työelämän ulkopuolella olevia, matalan osaamistason työntekijöitä, vammaisia henkilöitä ja maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, rodulliseen tai etniseen vähemmistöön kuuluvia henkilöitä (myös romaneja) sekä nuoria ja ikääntyneitä) seuraavilla keinoilla:
- i. työelämään integroitumista edistävät yhteiskunnalliset yritykset, jotka tarjoavat työtä ja räätälöityä tukea tällaisille ryhmille;
 - ii. toimet, joilla näitä ihmisryhmiä autetaan valmistautumaan työelämään yhteiskunnallisissa yrityksissä hankitun työkokemuksen avulla, jotta he voivat integroitua avoimille työmarkkinoille.
- c) Tuetaan julkisten työvoimapalvelujen, paikallisviranomaisten, yhteisötalouden toimijoiden ja tavanomaisten yritysten välisiä yhteistyöhankkeita, jotta työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille voidaan tarjota räätälöityä ammatinvalinnanohjausta ja oppimis- ja harjoittelumahdollisuuksia.

Näihin mahdollisuuksiin voi sisältyä oppisopimuskoulutusta, ammatillisia kokemuskoulutusohjelmia, henkilökohtaista valmennusta ja tapaamisia roolimallien kanssa, ja niiden avulla voidaan pyrkiä helpottamaan työmarkkinoille integroitumista vahvistetun nuorisotakuun mukaisesti.

- d) Tuetaan yhteiskunnallista yrittäjyyttä keinona edistää itsenäistä ammatinharjoittamista ja muita työllistymismuotoja, kehittää taloudellista toimintaa paikallisesti ja vastata sosiaaliin ja ympäristöön liittyviin haasteisiin innovatiivisten ja osallistavien liiketoimintamallien avulla. Tämän saavuttamiseksi jäsenvaltiot voivat esimerkiksi
 - i. varmistaa, että yhteiskunnallisilla yrittäjillä on mahdollisuus sosiaaliseen suojeluun;
 - ii. harkita sosiaaliturvamaksujen alentamista uusien työntekijöiden palkkaamiseksi;
 - iii. tunnistaa, arvioida ja pyrkiä poistamaan yhteiskunnallisen yrityksen perustamiseen liittyvät hallinnolliset haitat tai esteet.
- e) Laaditaan politiikkoja ja hyväksytään toimenpiteitä, joilla edistetään ja valtavirtaistetaan sukupuolten tasa-arvoa yhteisötaloudessa, esimerkiksi seuraavilla tavoilla:
 - i. puututaan naisten ja miesten taitoihin liittyviin syrjiviin sosiaalisiin normeihin ja stereotypioihin sekä naisten työn aliarvostamiseen;
 - ii. tarjotaan räätälöityä tukea naisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi vähentämällä sukupuolten välisiä eroja työllisyydessä ja palkoissa ja varmistamalla yhtäläiset mahdollisuudet johtajuuteen;
 - iii. tarjotaan valmennus- ja mentorointiohjelmia naisille, jotka haluavat ryhtyä yhteiskunnallisiksi yrittäjiksi ja johtajiksi.
- f) Varmistetaan puitteet, joissa yritys on mahdollista luovuttaa työntekijöille työntekijöiden osuuskuntien muodostamiseksi, jotta voidaan välttää työpaikkojen menetykset ja turvata taloudellinen toiminta.
- g) Tehdään yhteistyötä yhteisötalouden toimijoiden kanssa, jotta useammat vammaiset henkilöt voivat päästä työmarkkinoille, esimerkiksi kehittämällä avustavia teknologioita.
- h) Edistetään työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja yhteisötaloudessa sen varmistamiseksi, että työntekijöillä on oikeudenmukaiset työolot ja työehdot, kuten oikeudenmukaiset palkat, työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta kunnioittaen.

Sosiaalinen osallisuus

- 6. Jäsenvaltioita kehotetaan tunnustamaan yhteisötalouden asema ja tukemaan sitä julkisesti saatavilla olevien sosiaalipalvelujen lisäksi tarjoamalla esteettömiä ja laadukkaita sosiaali- ja hoitopalveluja ja asuntoja erityisesti heikommassa asemassa oleville ryhmille. Tällaisia toimia voivat olla esimerkiksi seuraavat:
 - a) yhteistyö yhteisötalouden toimijoiden kanssa niiden toiminta-aloilla silloin, kun perustetaan ja tarjotaan yleishyödyllisiä palveluja;

- b) yhteisötalouden toimijoiden ottaminen mukaan ihmiskeskeisten sosiaali- ja hoitopalvelujen suunnitteluun ja tarjoamiseen, kuten eurooppalaisessa hoitostrategiassa on korostettu;
- c) yhteistyö yhteisötalouden toimijoiden kanssa lasten ja nuorten, myös muita heikommassa asemassa olevien ryhmien lasten, hoidon ja tuen suunnittelemiseksi ja tarjoamiseksi neuvoston suosituksella (EU) 2021/1004 perustetun eurooppalaisen lapsitakuun⁷⁷ ja lapsen oikeuksia koskevan EU:n strategian⁷⁸ mukaisesti.

Osaaminen

7. Suositellaan, että jäsenvaltiot tukevat koulutusta ja taitojen kehittämistä yhteisötalouden tarpeisiin erityisesti
 - a) hyödyntämällä osaamista koskevan tiedon hankintaa talouden ja yleisten työmarkkinoiden tarpeiden seuraamiseksi, jotta voidaan ymmärtää, miten yhteisötalous voi edistää ammattitaitoisen työvoiman tarjontaa ja lieventää työvoimapulaa;
 - b) edistämällä yhteisötalouteen liittyvää koulutusta ja osaamista seuraavilla keinoilla:
 - i. järjestetään oppimisvaihtoa yhteisötalouden toimijoiden, koulutusorganisaatioiden ja tavanomaisten yritysten välillä, jotta voidaan parantaa johtamis-, yrittäjyys- ja työtaitoja, joita tarvitaan digitaalisessa ja vihreässä siirtymässä (muun muassa kiertotalouteen liittyvät sekä korjaus- ja digitaidot);
 - ii. järjestetään uudelleenkoulutusta ja täydennyskoulutusta kaiken ikäisille oppijoille, myös muita heikommassa asemassa olevien ryhmille, ja tuetaan heidän siirtymistään avoimille työmarkkinoille elinikäistä oppimista ja työllistävyyttä tukevia pieniä osaamiskokonaisuuksia koskevan eurooppalaisen lähestymistavan mukaisesti;
 - iii. sisällytetään yhteisötalouteen liittyvä tai sen tarjoama koulutus henkilökohtaisten oppimistilien⁷⁹ piiriin kuuluvien koulutusten luetteloon.
 - c) luomalla yhteisötalouteen erityisiä oppisopimusjärjestelmiä, joilla tuetaan nuoria, erityisesti työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria, täydentämään osaamistaan ja valmennetaan heitä työmarkkinoille ja jotka antavat yhteisötaloudelle mahdollisuuden kehittää alan osaajia laadukkaan ja tehokkaan oppisopimuskoulutuksen eurooppalaisten puitteiden mukaisesti;
 - d) edistämällä yhteisötalouteen ja yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen liittyvän osaamisen sisällyttämistä kaikkien koulutustasojen koulutustarjontaan, erityisesti yrittäjyys- ja liiketoimintakursseihin, ja tarjoamalla yhteisötalouden

⁷⁷ Neuvoston suositus (EU) 2021/1004, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2021, eurooppalaisen lapsitakuun perustamisesta (EUVL L 223, 22.6.2021, s. 14).

⁷⁸ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia, COM(2021) 142 final.

⁷⁹ Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, henkilökohtaisista oppimistileistä (2022/C 243/03) (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 26–34).

toimijoille ja yhteiskunnallisille yrityksille pääsy valmennus- ja mentorointiohjelmiin;

- e) perustamalla kansallisia yhteisötalouden osaamiskeskuksia yhteisötaloutta koskevaa koulutusta varten ja osallistumalla kansainvälisiin aloitteisiin, jotka helpottavat yhteisötalouden erikoistumiskoulutusohjelmien saatavuutta, esimerkiksi tekemällä yhteistyötä vakiintuneiden elinten puitteissa työskentelevien ammatillisen koulutuksen tuottajien, kuten kestävää kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta 24 päivänä marraskuuta 2020 annetussa neuvoston suosituksessa⁸⁰ tarkoitettujen ammatillisen koulutuksen huippuyksikköjen, kanssa.

Sosiaalinen innovointi, kestävä talouskehitys ja alueellinen yhteenkuuluvuus

- 8. Suositellaan, että jäsenvaltiot vahvistavat yhteisötalouden toimijoiden tukitehtävää sosiaalisen innovoinnin ja paikallisen kehityksen ja työllistämisen avainalojen edistämiseksi. Tämä voidaan saavuttaa seuraavilla tavoilla:

- a) Edistetään sosiaaliselle ja paikallälähtöiselle innovoinnille suotuisaa ekosysteemiä helpottamalla yhteistyö- ja kumppanuusaloitteita yhteisötalouden ja kiertotalouden toimijoiden, tavanomaisten yritysten, rahoituksen tarjoajien, paikallishallinnon ja muiden sidosryhmien välillä. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi seuraavilla keinoilla:
 - i. luodaan tai edistetään sosiaalisen innovoinnin keskittymiä tai sosiaalisen ja ekologisen innovoinnin klustereita, jotka on suunniteltu siten, että niillä voidaan vastata paikallisiin tarpeisiin ja testata yhteisiä ratkaisuja;
 - ii. otetaan yhteisötalouden toimijat mukaan yhteisölähtöiseen paikalliseen kehittämiseen muun muassa hyödyntämällä käytettävissä olevia EU:n rahoitusvälineitä;
 - iii. tehdään yhteistyötä sosiaalisen innovoinnin kansallisten ja alueellisten osaamiskeskusten kanssa sosiaalista innovointia edistävien verkostojen luomiseksi, valmiuksien ja synergioiden lisäämiseksi, tehokkuusetujen korostamiseksi ja keskeisten välineiden ja menetelmien kehittämiseksi.
- b) Varmistetaan, että yhteisötalouspolitiikalla on yhteys teollisuuspolitiikkaan ja digitaaliseen talouteen ja kiertotalouteen siirtymiseen.
- c) Mukautetaan sääntelykehyksiä yhteisötalouden toiminnan tukemiseksi kiertotaloudessa esimerkiksi varmistamalla, että käytössä on oikeanlaiset kannustimet sekä yrityksille, jotta niiden kannattaa lahjoittaa myymättä jääneitä ja palautettuja tavaroita yhteisötalouden toimijoille korjausta ja uudelleenkäyttöä varten sen sijaan, että tavarat hävitettäisiin, että yksityishenkilöille käytettyjen tavaroiden lahjoittamiseksi; varmistamalla, että yhteisötalouden toimijat voivat hyödyntää jätevirtoja; ottamalla ne mukaan jätteen syntymisen ehkäisemistä koskeviin strategioihin; ja antamalla ruokapankeille luvan kerätä elintarvikeliikkeitä.

⁸⁰ Neuvoston suositus, annettu 24 päivänä marraskuuta 2020, kestävää kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta (2020/C 417/01) (EUVL C 417, 2.12.2020, s. 1–16).

- d) Edistetään yhteisötalouteen perustuvien yhteisöpohjaisten aloitteiden ja ekosysteemien kehittämistä, esimerkiksi energiayhteisöjä, jaetun liikkumisen ratkaisuja, digitaalisten alustojen osuuskuntia, hoitopalveluja, maatalousosuuskuntia ja paikallisia lyhyitä elintarvikeketjuja ja -markkinoita, jotta kansalaisille on tarjolla paikallisia tuotteita ja palveluja.
- e) Parannetaan yhteisötalouden toimijoiden mahdollisuuksia käyttää digitaalisia välineitä ja uusia teknologioita, kuten avointa lähdekoodia, massadataa tai tekoälyä.

YHTEISÖTALOUDEN TOIMINNAN MAHDOLLISTAVIEN PUITTEIDEN KEHITTÄMINEN

9. Suositellaan, että jäsenvaltiot kehittävät toimintapoliittisia kehyksiä ja sääntelykehyksiä, jotka mahdollistavat yhteisötalouden toiminnan ja tukevat sitä. Tätä varten niitä kannustetaan suunnittelemaan ja ottamaan käyttöön kattavia strategioita, joissa tunnustetaan yhteisötalous ja edistetään sen toimintaa yhteisötaloutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman ja EU:n muiden poliittisten suuntaviivojen mukaisesti. Laatiessaan näitä strategioita jäsenvaltioiden olisi noudatettava 13–21 kohdassa esitettyjä suosituksia.
10. Suositellaan, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön mekanismeja viranomaisten ja yhteisötaloutta edustavien organisaatioiden välistä kuulemista ja vuoropuhelua varten. Niitä varten voidaan esimerkiksi perustaa korkean tason ryhmiä ja tukea yhteisötaloutta edustavien verkostojen luomista ja kehittämistä.
11. Edellä 9 kohdassa tarkoitetuissa strategioissa jäsenvaltioiden olisi tunnustettava yhteisötalouden keskeiset periaatteet, piirteet ja toiminta-ala sekä otettava huomioon, että niillä voi olla erilaisia oikeudellisia muotoja ja asemia ja että niissä sovelletaan erilaisia kansallisia, alueellisia ja paikallisia lakeja ja käytäntöjä.
12. Suositellaan, että jäsenvaltiot investoivat oman valtionsa virkamiesten ja viranomaisten yhteisötaloutta koskevan ymmärryksen kehittämiseen koulutusohjelmien ja kansainvälisten ja/tai alueiden välisten valmiuksien kehittämistä koskevien aloitteiden avulla, myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1059⁸¹ perustetun Interreg Europe -ohjelman mukaisilla aloitteilla. Aloitteissa olisi keskityttävä vertaisoppimiseen ja parhaiden käytäntöjen jakamiseen, ja niissä olisi painotettava erityisesti alue- ja paikallisviranomaisten sekä yhteisötalouden sidosryhmien välisen yhteistyön edistämistä. Komissio tukee tätä työtä 22 kohdan a alakohdan iii alakohdassa kuvatulla tavalla.

Julkisen ja yksityisen rahoituksen saatavuus

13. Suositellaan, että jäsenvaltiot luovat suotuisan ympäristön sosiaaliselle rahoitukselle kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla erityisesti
 - a) kartoittamalla yhteisötalouden toimijoiden, rahoituksen välittäjien ja tukiorganisaatioiden rahoitusrakenteita sekä arvioimalla niiden tarpeita ja nykyisten tukijärjestelmien tehokkuutta;

⁸¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1059, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastosta ja ulkoisista rahoitusvälineistä tuettavaa Euroopan alueellinen yhteistyö-tavoitetta (Interreg) koskevista erityissäännöksistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 94–158).

- b) varmistamalla, että yhteisötalouden toimijoilla on mahdollisuus saada niiden kehitysvaiheeseen nähden oikea-aikaista ja niiden tarpeisiin räätälöityä rahoitusta, kuten avustuksia ja muita tukia, oman pääoman ehtoista tai oman pääoman luonteista rahoitusta siemen- ja käynnistysvaiheissa tai velkaa, oman pääoman ehtoista, oman pääoman luonteista tai välirahoitusta laajentumisvaiheessa sekä rahoitusta, jota saadaan innovatiivisten rahoitusjärjestelmien, kuten julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien, joukkorahoitusalojen sekä erilaisten rahoitusvälineiden tai avustusten yhdistelmien ja rahoitusvälineiden yhdistelmien, kautta;
- c) edistämällä yksityissijoittajien pääsyä yhteisötalouteen perustuvien tai sen tukemien kestävien liiketoimintamallien, alojen, tuotteiden ja palvelujen markkinoille;
- d) arvioimalla julkisen rahoituksen ohjelmiin pääsyä koskevia kriteerejä, mukaan lukien niitä, jotka on kohdennettu tavanomaisille yrityksille, sen varmistamiseksi, että ne eivät luo tarpeettomia esteitä yhteisötalouden toimijoille;
- e) mobilisoimalla yksityistä rahoitusta siten, että asetetaan tarvittaessa saataville julkisia takuujärjestelmiä, joiden avulla erikoistuneita ja valtavirtarahoittajia kannustetaan rahoittamaan yhteisötalouden toimijoita;
- f) lisäämällä tietoisuutta yhteisötalouden toimijoiden erityispiirteistä ja tarpeista, jotta voidaan parantaa yksityisten valtavirtarahoittajien valmiuksia tarjota räätälöityä rahoitustukea;
- g) helpottamalla yhteisötalouden toimijoiden mahdollisuuksia saada tukea yritystoiminnan kehittämistä ja investointivalmiuksien parantamista varten koko niiden elinkaaren ajan; tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi luomalla tukijärjestelmiä, joiden avulla lisätään tietoisuutta valtavirtaan kuuluvissa yrityshautomoissa, yrityskiihdyttämöissä ja muissa tukiorganisaatioissa, jotta ne voivat laajentaa tarjoamaansa tukea yhteisötalouden toimijoihin ja muun muassa tarjota valmiuksien kehittämismahdollisuuksia yhteisötalouden toimijoiden johtajille;
- h) tarjoamalla erityistä taloudellista tukea ja valmiuksien kehittämistä helpottamaan yritysten siirtämistä työntekijöiden osuuskunnille;
- i) tarjoamalla järjestelmiä, jotka parantavat rahoituksen saatavuutta yhteisötalouden toimijoille, esimerkiksi tarjoamalla työntekijärahastoihin eläke- tai säästöjärjestelmiin osallistuville yksityisille säästäjille tai työntekijöille mahdollisuus valita suunnitelma, jossa osa heidän varoistaan sijoitetaan yhteiskunnalliseen yritykseen;
- j) hyödyntämällä mahdollisimman tehokkaasti koheesiopolitiikan rahastoista, InvestEU-ohjelman jäsenvaltio-osioista, elpymis- ja palautumistukivälineestä, vastaavista ohjelmista ja muista kansallisista ja alueellisista resursseista saatavilla olevaa rahoitusta toimenpiteillä ja aloitteilla, jotka on suunniteltu erityisesti yhteisötalouden toimijoille;
- k) käyttämällä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa hallinnoitavia rahoitusvälineitä koskevaa fi-compass-neuvontapalvelua takaisinmaksettavien rahoitusvälineiden kehittämiseksi koheesiopolitiikan rahastoista.

Markkinoille pääsy ja julkiset hankinnat

14. Suositellaan, että jäsenvaltiot kannustavat hankintaviranomaisiaan ostamaan tavaroita ja palveluja strategisesti, tavoittelemaan sosiaalisia vaikutuksia ja tukemaan sosiaalista innovointia. Tätä varten niiden olisi hyödynnettävä täysimittaisesti EU:n julkisia hankintoja koskevien sääntöjen mukaisia välineitä. Sosiaalisesti vastuullisten ja innovatiivisten ratkaisujen käyttöönottoa julkisissa hankinnoissa voidaan edistää erilaisilla toimintapoliittisilla välineillä, kuten
- a) ottamalla käyttöön poliittisia suuntaviivoja ja hankintastrategioita, mukaan lukien mahdolliset viralliset tavoitteet, joilla on poliittisen johdon tuki ja joihin on sitouduttu poliittisella tasolla tärkeimmistä päätöksentekijöistä budjettipäälliköihin;
 - b) tarjoamalla ohjausta asianmukaisilla hallinnon tasoilla;
 - c) lisäämällä hankintaviranomaisten ja yritysten tietoisuutta sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen tuomasta lisäarvosta ja tarjoamalla asiantuntemusta hankintaviranomaisten ja yhteisötalouden toimijoiden käyttöön;
 - d) kannustamalla hankintaviranomaisia viittaamaan tarjouspyyntöasiakirjoissa hankintaan sovellettaviin sosiaali- ja työainsäädännön ja työehtosopimusten mukaisiin erityisvelvoitteisiin⁸², pyytämään tarjoajia vahvistamaan vaatimustenmukaisuus ja ottamaan käyttöön seurantatoimenpiteitä;
 - e) kannustamalla jäsenneltyyn, avoimeen ja syrjimättömään vuoropuheluun yhteisötalouden ja muiden sidosryhmien kanssa sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja koskevan strategian laatimiseksi.
15. Hankintaviranomaisten olisi erityisesti hyödynnettävä paremmin EU:n nykyiseen oikeudelliseen kehykseen sisältyvien säännösten antamia mahdollisuuksia yhteisötalouden toimijoiden markkinoille pääsyn helpottamiseksi esimerkiksi
- a) edistämällä markkinavuoropuhelua erityisesti siten, että toteutetaan avoimia ja osallistavia alustavia markkinakartoituksia kohdennettujen mahdollisten toimittajien kanssa;
 - b) varaamalla hankintasopimuksia työllistymistä edistäville yhteiskunnallisille yrityksille tai toimijoille, joiden työllistämistä ihmisistä vähintään 30 prosenttia on vammaisia henkilöitä tai epäedullisessa asemassa olevia työntekijöitä direktiivin 2014/23/EU 24 artiklan, direktiivin 2014/24/EU 20 ja 77 artiklan sekä direktiivin 2014/25/EU 38 ja 94 artiklan mukaisesti;
 - c) asettamalla oikeasuhteisia ja osallistavia valintaperusteita, jotta pienet ja innovatiiviset yhteiskunnalliset yritykset voivat osallistua hankintoja koskeviin tarjouskilpailuihin;

⁸² Käyttöoikeussopimusten tekemisestä 26 päivänä helmikuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/23/EU 30 artiklan 3 kohta (EUVL L 094 28.3.2014, s. 1); julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta 26 päivänä helmikuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohta (EUVL L 094 28.3.2014, s. 65); ja vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta 26 päivänä helmikuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU 36 artiklan 2 kohta (EUVL L 094 28.3.2014, s. 243).

- d) luopumalla alhaisimman hinnan logiikasta käyttämällä sosiaalisia näkökohtiin liittyviä hankintasopimuksen tekoperusteita ”kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen” säännön ja sosiaalisten sopimuslausekkeiden mukaisesti ja asettamalla suorituskykyä koskevia tai toiminnallisia vaatimuksia hankintamenettelyjen eri vaiheissa, myös teknisissä eritelmissä;
 - e) jakamalla hankintasopimuksen osiin direktiivin 2014/24/EU 46 artiklan ja direktiivin 2014/25/EU 65 artiklan mukaisesti, myös tavanomaisten yritysten ja yhteisötalouden toimijoiden välisen yhteistyön helpottamiseksi, ja käyttämällä yksinkertaistettuja järjestelmiä erityisesti sosiaalipalvelujen ja muiden erityispalvelujen osalta, jotta yhteisötalouden toimijoiden olisi helpompi osallistua prosessiin;
 - f) vaatimalla erityisiä merkintöjä teknisissä eritelmissä, hankintasopimuksen tekoperusteissa tai sopimuksen toteuttamista koskevista ehdoista, kun ne aikovat ostaa rakennusurakoita, tavaroita tai palveluja, joihin liittyy sosiaalisia tai ympäristöön liittyviä näkökohtia, direktiivin 2014/24/EU 43 artiklan ja direktiivin 2014/25/EU 61 artiklan mukaisesti.
16. Jotta yhteisötalouden toimijat voisivat laajentaa toiminta-alaansa, suositellaan, että jäsenvaltiot edistävät yhteisötalouden toimijoiden ja tavanomaisten yritysten välistä yhteistyötä erityisesti
- a) lisäämällä tietoisuutta sosiaalisesta lisäarvosta edistämällä parhaita käytäntöjä, joilla tavanomaisia yrityksiä kannustetaan ottamaan yhteiskunnalliset yritykset mukaan pitkän aikavälin toimitus- ja arvoketjuihinsa ja joilla kuluttajia kannustetaan ostamaan yhteisötalouden toimijoiden tuottamia tavaroita ja/tai palveluja (nk. sosiaalisen ostamisen liike);
 - b) tehostamalla mentorointi-, kontaktointi- ja välityspalvelujen tarjontaa, jotta yhteisötalouden toimijoita voidaan auttaa luomaan pitkäaikaisia kumppanuuksia laajemman yritysyhteisön kanssa;
 - c) lisäämällä työelämään integroitumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten työntekijöiden mahdollisuuksia päästä työskentelemään tavanomaisiin yrityksiin, jotta he saavat kokemusta avoimilta työmarkkinoilta;
 - d) auttamalla yhteisötalouden toimijoita ja yrittäjiä hyödyntämään uutta teknologiaa parhaalla mahdollisella tavalla, jotta ne voivat päästä yksityisille markkinoille yhteisötalouden ohjaamien verkkoalustojen, yhteistyötilojen ja digitaalisten yhteisresurssien kautta.

Valtiontuki

17. Jos yhteisötalouden suunniteltu tukitoimenpide on valtiontukea ja rajoittamatta sovellettavien sääntöjen soveltamista, suositellaan, että jäsenvaltiot hyödyntävät täysimittaisesti valtiontukisääntöjen soveltamisalaa yhteisötalouden tukemiseksi asetuksen (EU) N:o 651/2014 mukaisesti, yleistä taloudellista etua koskevia palveluja koskevia sääntöjä ja de minimis -sääntöä
- a) hyödyntämällä asetuksen (EU) N:o 651/2014 säännöksiä, erityisesti
 - i. harkitsemalla pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yritykset) myönnettävää investointitukea esimerkiksi sosiaalisen infrastruktuurin omaisuuserien ostamiseksi asetuksen (EU) N:o 651/2014 17 artiklan mukaisesti;

- ii. hyödyntämällä parhaalla mahdollisella tavalla säännöksiä, jotka mahdollistavat riskirahoitustuen pk-yrityksille asetuksen (EU) N:o 651/2014 21 ja 21 a artiklan mukaisesti, esimerkiksi perustamalla sijoitusrahastoja, joihin yksityiset sijoittajat osallistuvat erityisesti yhteiskunnallisten yritysten tukemiseksi, ja tarjoamalla verokannustimia riippumattomille yksityisille sijoittajille, jotka ovat luonnollisia henkilöitä ja tarjoavat suoraan tai välillisesti riskirahoitusta tukikelpoisille yrityksille;
 - iii. harkitsemalla asetuksen (EU) N:o 651/2014 22 artiklan mukaista käynnistystukea, josta pienet, listaamattomat nuoret yritykset voivat saada erilaisia tukivälineitä, kuten edullisia lainoja, takauksia, joissa on edulliset takausmaksut, tai avustuksia;
 - iv. investoimalla ihmisiin siten, että hyväksytään tukiohjelmiä epäedullisessa tai erityisen epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden integroimiseksi uudelleen työmarkkinoille asetuksen (EU) N:o 651/2014 32 ja 35 artiklan mukaisesti;
 - v. helpottamalla alentuneesti työkykyisten työntekijöiden täyttä integroimista kaikenlaisiin yrityksiin yrityksille myönnettävien erityistukien, myös palkkatukien, avulla asetuksen (EU) N:o 651/2014 33 ja 34 artiklan mukaisesti;
 - vi. tukemalla paikallisen infrastruktuurin, johon voi sisältyä paikallinen sosiaalinen infrastruktuuri, rakentamista tai parantamista siten, että myönnetään tukea investointikustannusten ja investoinnin liikevoiton välisen erotuksen kattamiseen asetuksen (EU) N:o 651/2014 56 artiklan mukaisesti.
- b) sovellettavien valtiontukisääntöjen mukaisesti jäsenvaltioita suositellaan selvittämään, mitkä yhteisötalouden toimijoiden tarjoamat palvelut esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden työelämään integroimisessa, sosiaalisessa asuntotuotannossa tai terveys- ja sosiaalipalveluissa, kuten lasten-, vanhusten- tai vammaistenhoidossa voidaan määritellä yleistä taloudellista etua koskeviksi palveluiksi ja rahoittaa tällaisina palveluina; sosiaaliin tarpeisiin vastaavista palveluista maksettava korvaus voidaan myös tietyin edellytyksin vapauttaa ilmoitusvelvollisuudesta riippumatta saadun korvauksen määrästä 20 päivänä joulukuuta 2011 annetun komission päätöksen 2012/21/EU⁸³ nojalla;
 - c) hyödyntämällä käytävissä olevaa soveltamisalaa läpinäkyvien de minimis -tuen määrien myöntämiseksi.

Verotus

- 18. Rajoittamatta valtiontukisääntöjen soveltamista jäsenvaltioille suositellaan, että ne
 - a) varmistavat, että verotusjärjestelmät eivät haittaa yhteisötalouden kehitystä, ja arvioivat, kannustavatko verojärjestelmät riittävästi sen kehittämiseen;

⁸³ Komission päätös, annettu 20 päivänä joulukuuta 2011, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen (EUVL L 7, 11.1.2012, s. 3–10).

- b) harkitsevat alalla sovellettavia verokannustimia, jos niitä ei vielä ole käytössä, sosiaalipoliittisten tavoitteidensa ja jäsenvaltioiden nykyisten käytäntöjen ja EU:n lainsäädännön mukaisesti, ja joihin voivat kuulua seuraavat:
 - i. yhteisötalouden toimijoiden pidättämiin voittoihin sovellettavat yhtiöverovapautukset;
 - ii. yksityisille ja/tai institutionaalisille lahjoittajille vähennysten tai verohyvitysten muodossa myönnettävät tuloverokannustimet tai nimeämisjärjestelmä, jossa verovelvolliset voivat ilmoittaa veroviranomaiselle tuloverostaan prosenttiosuuden, joka kohdennetaan yleishyödyllisille toimijoille;
 - iii. verovapautukset työttömyysetuuksista, jotka on saatu kertakorvauksena yrityksen työntekijöiden osuuskunnille luovuttamisen helpottamiseksi.
- c) tarkastelevat yhteisötalouden toimijoiden verosäännösten noudattamisesta aiheutuvaa rasitetta ja mahdollisuuksien mukaan keventävät sitä;
- d) helpottavat yleishyödyllisten rajatylittävien lahjoitusten verotukseen liittyvien määräysten käytännön noudattamista esimerkiksi laatimalla toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneelle vastaanottavalle yhteisölle tarkoitetun vakimuotoisen lomakkeen, johon merkitään lahjoituksen määrä sekä sen vastaanottaja ja lahjoittaja;
- e) varmistavat, että yhteisötalouden toimijoita ei käytetä veropetoksiin, veronkiertoon, aggressiiviseen verosuunnitteluun tai rahanpesuun ja että asiaan liittyvät hallinnolliset menettelyt ovat tehokkaita ja oikeasuhteisia.

Sosiaalisten vaikutusten mittaaminen ja hallinta

19. Edellä 22 kohdan a alakohdan v alakohdassa tarkoitettujen komission toimien mukaisesti jäsenvaltioille suositellaan, että ne tukevat vaikutusten mittaamiseen ja vaikutusten hallintaan liittyvien käytäntöjen käyttöönottoa erityisesti
- a) sisällyttämällä sosiaalisten vaikutusten mittaamiseen ja hallintaan liittyviä käytäntöjä ja menetelmiä yhteisötaloutta koskeviin kansallisiin politiikkakehyksiin ja ohjelmiin;
 - b) tarjoamalla hyviin käytäntöihin perustuvaa räätälöityä tukea, jolla autetaan yhteisötalouden toimijoita ottamaan käyttöön yksinkertaisia ja käytännöllisiä vaikutusten mittaamis- ja hallintamenetelmiä, joilla parannetaan niiden tuloksia, osoitetaan niiden sosiaaliset vaikutukset ja helpotetaan vaikutuslähtöisen rahoituksen saantia;
 - c) kannustamalla yhteisötalouden toimijoita mittaamaan vaikutustaan siten, että tuetaan valmiuksien kehittämistä kohdennetun rahoituksen avulla, ja käyttämään osan saamistaan julkisista varoista (avustuksista tai sopimuksista) sosiaalisten vaikutustensa mittaamiseen.

Näkyvyys ja tunnustaminen

20. Suositellaan, että jäsenvaltiot lisäävät tietoisuutta yhteisötaloudesta ja siitä, miten se edistää sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien tavoitteiden saavuttamista, erityisesti
- a) ottamalla käyttöön tai mukauttamalla yhteisötalouteen sovellettavia oikeudellisia muotoja, oikeudellisia asemia, merkintöjä ja/tai sertifiointijärjestelmiä niiden tuoman mahdollisen lisäarvon arvioinnin

perusteella ja harkitsemalla muissa jäsenvaltioissa käytettyjen merkintöjen ja todistusten mahdollista vapaaehtoista vastavuoroista tunnustamista; tällaisissa arvioinneissa olisi tarkasteltava sitä, missä määrin niiden avulla voidaan parantaa ymmärrystä alasta ja tukea sen kehittämistä siten, että voidaan myöntää erityisiä etuja (kuten verokannustimia tai mahdollisuutta joustavuuteen tietyissä tarjouskilpailu-/hankintamenettelyissä). Komissio tukee tätä työtä 22 kohdan a alakohdan vi alakohdassa kuvatulla tavalla;

- b) järjestämällä ja rahoittamalla yhteisötaloutta koskevia viestintäkampanjoita ja tiedotustapahtumia, myös nuoremmille kohdennettuja, yhteistyössä asiaankuuluvien hallintotasojen ja muiden instituutioiden (esimerkiksi yliopistojen) kanssa;
- c) jakamalla tietoa yhteisötalouden toimijoiden johtamista onnistuneista pilottihankkeista ja hyvistä käytännöistä ja edistämällä toimia näiden hyvien käytäntöjen toisintamiseksi ja laajentamiseksi yhteisötalouden verkostojen ja julkisen viestinnän avulla.

21. Suositellaan, että jäsenvaltiot seuraavat yhteisötalouden kehitystä ja suorituskykyä edistämällä tutkimusta ja keräämällä tilastoja sekä määrällisiä ja laadullisia tietoja erityisesti

- a) hyödyntämällä täysimittaisesti Euroopan komission tukea kansallisten kirjanpitojärjestelmiensä laajentamiseksi siten, että voidaan kerätä täydentäviä ja vertailukelpoisia tietoja (satelliittitilit) ja tärkeimpiä kotitaloustutkimuksia (kuten työvoimatutkimus ja EU-SILC-tilastoissa hyödynnettävät tutkimukset), jotta saadaan tietoa, myös sukupuolen ja iän (ja mahdollisuuksien mukaan myös muiden tekijöiden) mukaan eriteltyjä tietoja, yhteisötalouteen osallistumisesta työpaikkojen luomiseen vaikuttavien näkökohtien ymmärtämiseksi;
- b) kannustamalla viranomaisia, tutkimusorganisaatioita ja yhteisötaloutta tekemään yhteistyötä tilastojen kehittämiseksi ja laajentamalla samalla rekistereiden, hallinnollisten tietojen, kyselytutkimusten ja väestölaskennan kaltaisten tietolähteiden valikoimaa tarkkojen tietojen keräämiseksi;
- c) tukemalla akateemista ja riippumatonta tutkimusta yhteisötalouteen liittyvistä aiheista.

UNIONIN TUKI

22. Neuvosto on tyytyväinen komission aikomukseen tukea tämän suosituksen täytäntöönpanoa tekemällä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa yhteisötaloutta koskevien toimintapoliittisten ja sääntelykehysten kehittämiseksi. Tähän sisältyvät erityisesti seuraavat toimet:

- a) toteutetaan yhteisötalouden toimintasuunnitelmassa ilmoitetut aloitteet, joihin kuuluvat muun muassa seuraavat:
 - i. otetaan käyttöön EU:n yhteisötalouden yhteinen yhdyskäytävä ja ylläpidetään sitä; EU:n yhteisötalouden yhteinen yhdyskäytävä tarjoaa yhteisötalouden sidosryhmille yhteyspisteen, jonka kautta ne saavat tietoa EU:n rahoituksesta, politiikoista, verkostoista/foorumeista ja aloitteista, myös valmiuksien kehittämisen osalta;

- ii. julkaistaan analyysi yhteisötalouden nykyisistä verokehyksistä sekä rajatylittävien yleishyödyllisten lahjoitusten verokohtelusta ja syrjimättömyysperiaatteesta;
- iii. helpotetaan viranomaisten vertaisoppimismahdollisuuksia yhteisötalouteen liittyvissä kysymyksissä järjestämällä verkkoseminaareja ja työpajoja; nämä tapahtumat voivat perustua esimerkiksi hyvien käytäntöjen kartoittamiseen, keruuseen ja vaihtoon alan kannalta merkityksellisillä politiikanaloilla, jotta osallistujat voivat jakaa tietoa ja tunnistaa onnistuneita strategioita; nämä tapahtumat voisivat myös tarjota mahdollisuuden säännölliseen parhaiden käytäntöjen vaihtoon ja vertaisoppimiseen jäsenvaltioiden yhteisötalouden koordinaattoreiden välillä;
- iv. kerätään laadullista ja määrällistä näyttöä yhteisötalouden toiminnasta jäsenvaltioissa, myös tukemalla Horisontti Eurooppa -puiteohjelman 2023–2024 työohjelmaan⁸⁴ sisältyvää tutkimusta;
- v. tuetaan sosiaalisten vaikutusten mittaamisen ja hallinnan kehittämistä kartoittamalla ja tarkistamalla nykyisiä käytäntöjä, myös sitä, miten ne vastaavat yhteisötalouden toimijoiden tarpeita ja valmiuksia, jotta voidaan parantaa niitä koskevaa ymmärrystä ja helpottaa niiden käyttöönottoa⁸⁵. Tämä työ toteutetaan tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa, ja sen tavoitteena on kehittää yksinkertaisia vakiomenetelmiä yhteisötalouden toimijoille, jotta ne voivat arvioida sosiaalisia vaikutuksiaan ja saada niistä näyttöä;
- vi. käynnistetään kansallisia yhteisötalouden merkintöjä ja sertifiointijärjestelmiä koskeva tutkimus, jossa kartoitetaan nykyisiä aloitteita, yksilöidään hyviä käytäntöjä, yhteisiä piirteitä ja kriteerejä ja tarjotaan jäsenvaltioille yhteinen lähestymistapa ja opastusta vapaaehtoisista vastavuoroista tunnustamista varten;
- vii. tarjotaan jäsenvaltioille teknistä tukea uudistuksille, joilla pyritään edistämään yhteisötaloutta sekä kahdenvälisellä että useaa maata koskevalla yhteistyöllä;
- viii. tehostetaan kansainvälistä yhteistyötä sosiaalisen innovoinnin edistämiseksi eurooppalaisen sosiaalisen innovoinnin osaamiskeskuksen, Euroopan yhteiskunnalliset innovaatiot -kilpailun ja sisämarkkinaohjelmasta tuetun yhteiskunnallisten yrittäjien ja innovoijien tulevan verkoston avulla;
- ix. tuetaan lähipalvelujen ja yhteisötalouden ekosysteemin siirtymäväylän⁸⁶ yhteistoteutusta keräämällä sidosryhmiltä sitoumuksia ja helpottamalla

⁸⁴ Commission Implementing Decision on the adoption of the work programme for 2023–2024 within the framework of the specific programme implementing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation and on its financing, COM(2022) 7550.

⁸⁵ Komissio julkaisee yhdessä OECD:n kanssa kertomuksen, jossa yksilöidään ja analysoidaan räätälöityjä lähestymistapoja, jotka Euroopan yhteisötalouden toimijat ovat jo katsoneet tarkoituksenmukaisiksi, ja tarkastellaan niiden tarkoitusta, laajuutta ja pääpiirteitä hyvien käytäntöjen havainnollistamiseksi.

⁸⁶ Lähipalvelujen ja yhteisötalouden ekosysteemin siirtymäväylää koskeva raportti ”[Transition pathway for Proximity and Social Economy](#)”.

ekosysteemin sidosryhmien välistä yhteistyötä vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä;

- x. parannetaan edelleen yhteiskunnallisten yritysten ja muiden yhteisötalouden toimijoiden mahdollisuuksia saada rahoitusta esimerkiksi InvestEU-ohjelman rahoitustuotteiden avulla;
 - xi. käytetään vastuullisia hankintakäytäntöjä komission tarjouskilpailumenettelyissä;
 - xii. arvioidaan suunnitelman täytäntöönpanoa.
- b) seurataan ja arvioidaan tämän suosituksen täytäntöönpanoa;
 - c) laaditaan 26 kohdassa tarkoitettujen jäsenvaltioiden kertomusten perusteella tämän suosituksen johdosta toteutettujen toimien arviointia koskeva kertomus, joka toimitetaan työllisyyskomitealle ja sosiaalisen suojelun komitealle keskustelua varten.

TÄYTÄNTÖÖNPANO, SEURANTA JA ARVIOINTI

- 23. Jäsenvaltioita kehoitetaan hyväksymään tai päivittämään yhteisötalouden strategiansa 18 kuukauden kuluessa tämän suosituksen hyväksymisestä.
- 24. Suosituksen onnistuneen täytäntöönpanon varmistamiseksi suositellaan, että jäsenvaltiot tarkistavat ja parantavat hallinnollista ja institutionaalista rakennettaan kaikilla hallintotasoilla esimerkiksi
 - a) perustamalla keskitetyn asiointipisteen, joka tarjoaa yhteisötalouden toimijoille yksinkertaista ja helposti hyödynnettävää tukea muun muassa rahoituksen ja muun tuen saatavuuden kaltaisilla osa-alueilla;
 - b) perustamalla paikallisia ja/tai alueellisia yhteisötalouden yhteyspisteitä, jotka toimivat yhteisötalouden lähettiläinä ja edistävät alaa, tarjoavat vertaistukea, helpottavat EU:n ja kansallisen rahoituksen saantia ja tekevät yhteistyötä EU:n rahastoja hallinnoivien kansallisten ja alueellisten viranomaisten kanssa;
 - c) nimeämällä yhteisötalouden koordinaattoreita kansallisiin julkisiin laitoksiin. Näillä koordinaattoreilla olisi oltava selkeät valtuudet ja vastualueet sekä riittävät resurssit, jotta ne voivat koordinoida ja seurata suositusta tehokkaasti ja varmistaa päätöksenteon johdonmukaisuuden hallinnon eri osastojen välillä ja EU:n toimielinten kanssa.
- 25. Suositellaan, että jäsenvaltiot seuraavat ja arvioivat kansallisella tasolla tämän suosituksen täytäntöönpanoa muun muassa käymällä säännöllistä vuoropuhelua alue- ja paikallisviranomaisten ja yhteisötalouden toimijoiden kanssa ja antavat tietoa, neuvontaa ja tukea yhteisötalouden strategioiden arviointia, seuranta ja täytäntöönpanoa varten.

26. Suositellaan, että jäsenvaltiot raportoivat komissiolle edistymisestään suosituksen täytäntöönpanossa viimeistään neljän vuoden kuluttua suosituksen antamisesta ja jälleen viiden vuoden kuluttua ensimmäisestä raportista.

Tehty Strasbourgissa

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*